

SEJM

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

IV kadencja

Prezes Rady Ministrów

RM 10-236-02

Druk nr 1167
Warszawa, 27 listopada 2002 r.

Pan

Marek Borowski

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej polskiej oraz o zmianie niektórych innych ustaw wraz z projektami podstawowych aktów wykonawczych.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Obrony Narodowej.

Z wyrazami szacunku

(-) Leszek Miller

U S T A W A

z dnia.....

o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

Art. 1. W ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002 r. Nr 21, poz. 205, Nr 74, poz. 676, Nr 81, poz. 732, Nr 113, poz. 984 i 985, Nr 156, poz. 1301 i Nr 166, poz. 1363) wprowadza się, następujące zmiany:

1) art. 3 otrzymuje brzmienie:

„Art. 3.1. Na straży suwerenności i niepodległości Narodu Polskiego oraz jego bezpieczeństwa i pokoju stoją Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej, zwane dalej „Siłami Zbrojnymi”.

2. Siły Zbrojne mogą brać udział ponadto w zwalczaniu klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków, akcjach poszukiwania oraz ratowania życia ludzkiego, a także w oczyszczaniu terenów z materiałów wybuchowych i niebezpiecznych pochodzenia wojskowego oraz ich unieszkodliwianiu.

3. W skład Sił Zbrojnych wchodzi jako ich rodzaje: Wojska Lądowe, Siły Powietrzne oraz Marynarka Wojenna.

4. Rodzaje Sił Zbrojnych składają się z jednostek wojskowych i związków organizacyjnych różnych rodzajów wojsk i służb.

5. Przez jednostkę wojskową rozumie się jednostkę organizacyjną Sił Zbrojnych funkcjonującą w oparciu o nadany przez Ministra Obrony Narodowej etat określający jej strukturę wewnętrzną, liczbę, rodzaje i rangę wszystkich stanowisk służbowych występujących w tej jednostce, jak również liczbę i rodzaje uzbrojenia, środków transportu i innego wyposażenia należnego jednostce według norm

określonych w odrębnych przepisach oraz posługującą się pieczęcią urzędową z godłem Rzeczypospolitej Polskiej i nazwą (numerem) jednostki.

6. Przez związek organizacyjny rozumie się jednostki wojskowe zorganizowane w określoną strukturę, w szczególności w korpus, dywizję lub brygadę, występującą samodzielnie albo w składzie rodzaju Sił Zbrojnych (rodzaju wojsk).

7. W skład Sił Zbrojnych wchodzi również Wojskowe Służby Informacyjne i Żandarmeria Wojskowa, jako ich wyodrębnione i wyspecjalizowane służby.”;

2) art. 5 otrzymuje brzmienie:

„Art. 5. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, sprawując zwierzchnictwo nad Siłami Zbrojnymi, w szczególności:

1) określa, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, główne kierunki rozwoju Sił Zbrojnych oraz ich przygotowań do obrony państwa,

2) uczestniczy w odprawach kierowniczej kadry Ministerstwa Obrony Narodowej i Sił Zbrojnych oraz może je zwoływać.”;

3) w art. 6:

a) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) planowanie i realizacja przygotowań obronnych państwa zapewniających jego funkcjonowanie w razie zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa i w czasie wojny, w tym planowanie przedsięwzięć gospodarczo-obronnych oraz zadań wykonywanych na rzecz Sił Zbrojnych i wojsk sojusznicych,”

b) w ust. 2 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) warunki i sposób przygotowania i wykorzystania transportu morskiego, kolejowego, samochodowego, lotniczego, żeglugi śródlądowej oraz drogownictwa i kolejnictwa na potrzeby obronne państwa, a także ich ochrony w czasie wojny oraz właściwość organów w tych sprawach,”;

4) w art. 14 ust. 4 i 5 otrzymują brzmienie:

„4. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, tworzy, przekształca i znosi okręgi wojskowe, określa zadania ich dowódców, jako organów rządowej administracji niezespolonej, oraz określa siedziby i terytorialny zasięg działania okręgów wojskowych, z uwzględnieniem w szczególności podziału terytorialnego państwa.

5. Minister Obrony Narodowej, w drodze rozporządzenia, tworzy, przekształca i znosi wojewódzkie sztaby wojskowe i wojskowe komendy uzupełnień, określa zadania szefów wojewódzkich sztabów wojskowych i wojskowych komendantów uzupełnień, jako organów rządowej administracji niezespolonej, oraz określa siedziby i terytorialny zasięg działania wojewódzkich sztabów wojskowych i wojskowych komend uzupełnień, z uwzględnieniem w szczególności podziału terytorialnego państwa. W rozporządzeniu należy również określić stanowiska kierownicze i komórki organizacyjne wojewódzkich sztabów wojskowych i wojskowych komend uzupełnień.”;

5) w art. 26:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a - 1c w brzmieniu:

„1a. W ramach czynności, o których mowa w ust. 1, poborowych poddaje się obowiązkowym badaniom lekarskim, a także, stosownie do potrzeb i według decyzji przewodniczącego komisji lekarskiej, badaniom specjalistycznym, w tym psychologicznym, oraz obserwacji szpitalnej.

1b. Poborowy jest obowiązany przedstawić komisji lekarskiej posiadaną dokumentację medyczną, w tym wyniki badań specjalistycznych, przeprowadzonych w okresie dwunastu miesięcy przed dniem stawienia się do poboru.

1c. Poborowych, uznanych na podstawie odrębnych przepisów za całkowicie niezdolnych do pracy oraz samodzielnej egzystencji lub uznanych za całkowicie niezdolnych do pracy, można nie poddawać badaniom lekarskim, o których mowa w ust. 1a, jeżeli przedstawią komisji lekarskiej wypis z treści orzeczenia stwierdzającego tę niezdolność, na

podstawie którego można określić zdolność tych poborowych do czynnej służby wojskowej.”,

- b) uchyla się ust. 4;
- 6) w art. 29 dodaje się ust. 3 - 6 w brzmieniu:
- „3. Osoby, o których mowa w ust.1 pkt 1 i 3, skierowane na ich wnioski do wojskowej komisji lekarskiej, ponoszą koszty związane z przeprowadzeniem badań lekarskich.
 - 4. Osobom, o których mowa w ust. 3, nie przysługują świadczenia przewidziane w ustawie z tytułu tego skierowania, jeżeli orzeczenie wojskowej komisji lekarskiej nie zmieniło posiadanej przez nie dotychczas kategorii zdolności do czynnej służby wojskowej.
 - 5. Do orzekania o zdolności do czynnej służby wojskowej osób, o których mowa w ust. 1 pkt 1, przez wojskowe komisje lekarskie przepisy art. 26 ust. 1a - 1c stosuje się odpowiednio.
 - 6. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, w drodze rozporządzenia, tworzy, przekształca i znosi wojskowe komisje lekarskie oraz określa ich siedziby, zasięg działania, a także właściwość, z uwzględnieniem w szczególności podziału terytorialnego państwa.”;
- 7) w art. 30 po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:
- „4a. W razie niemożności zlecenia przeprowadzania badań specjalistycznych lub badań psychologicznych zakładom opieki zdrowotnej, wojewodowie mogą zawierać umowy o przeprowadzanie takich badań przez lekarzy prowadzących indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie lub grupowe praktyki lekarskie oraz przez psychologów.”.
- 8) po art. 30 dodaje się art. 30a w brzmieniu:
- „Art. 30a. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) kategorie zdolności fizycznej i psychicznej do czynnej służby wojskowej oraz kryteria zaliczania do poszczególnych kategorii,

- 2) wykaz chorób i ułomności,
- 3) zakres i warunki orzekania o zdolności do czynnej służby wojskowej przez powiatowe i wojewódzkie komisje lekarskie oraz wojskowe komisje lekarskie.

W rozporządzeniu należy określić również tryb kierowania do komisji lekarskich i tryb ich postępowania, z uwzględnieniem prowadzenia dodatkowych badań specjalistycznych wymaganych w poszczególnych rodzajach Sił Zbrojnych i rodzajach wojsk oraz na poszczególnych stanowiskach służbowych i funkcjach wojskowych.”;

- 9) w art. 35 dodaje się ust. 3 i 4 w brzmieniu:

„3. W ramach poboru wykonuje się czynności związane z określaniem zdolności poborowych do czynnej służby wojskowej, orzekaniem o udzielaniu odroczeń zasadniczej służby wojskowej, orzekaniem o przyznaniu służby zastępczej, przetwarzaniem danych ewidencji wojskowej, przeznaczaniem do czynnej służby wojskowej lub służby w obronie cywilnej oraz wydawaniem wojskowych dokumentów osobistych.

4. Za przeprowadzenie poboru na obszarze powiatu (miasta na prawach powiatu) odpowiada starosta (prezydent miasta na prawach powiatu), który zadanie to wykonuje jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej.”;

- 10) w art. 38:

a) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) orzekanie o przyznaniu poborowym służby zastępczej.”,

b) w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) orzekanie w sprawach wniosków pracodawców i marszałków województw o uchylenie orzeczenia o przyznaniu służby zastępczej.”;

- 11) w art. 39:

a) w ust. 1:

- pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) pobieranie nauki w szkole ponadgimnazjalnej, a do dnia 31 sierpnia 2008 r. także w szkole ponadpodstawowej – na czas pobierania tej nauki, nie dłużej jednak niż do końca roku szkolnego, w którym poborowy kończy dwudziesty trzeci rok życia.”,

- dodaje się pkt 7 w brzmieniu:

„7) kształcenie w celu zdobycia kwalifikacji przydatnych w wojsku na podstawie umowy zawartej z wojskowym komendantem uzupełnień, o której mowa w art. 132a ust. 3, albo skierowania określonego w art. 132b ust. 2 – na czas tego kształcenia.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Odroczenia ze względu na pobieranie nauki udziela się także poborowym będącym alumnami wyższych seminariów duchownych, osobami zakonnymi (po profesji czasowej), nowicjuszami w zakonach albo słuchaczami szkół duchownych kościołów i związków wyznaniowych mających osobowość prawną – na czas pobierania tej nauki.”,

c) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Odroczenia, o których mowa w ust. 1 pkt 4, mogą być udzielane również studentom, którzy w danym roku kalendarzowym kończą dwudziesty siódmy rok życia, na czas pozwalający na ukończenie studiów. Odroczenie jest udzielane na wniosek poborowego, zaopiniowany przez rektora szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej, w której student studiuje.”,

d) ust. 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„5. Odroczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 7 i w ust. 3, udziela się tylko jeden raz w wymiarze od trzech do dwunastu miesięcy.

6. Skreślenie z listy studentów albo wydalenie ze szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej, a także niewywiązywanie się poborowego z umowy, o której mowa w art. 132a ust. 3, lub obowiązku określonego w skierowaniu

wskazany w art. 132b ust. 2, powodują utratę udzielonego odroczenia zasadniczej służby wojskowej z tytułu pobierania nauki.”,

e) ust. 8 otrzymuje brzmienie:

„8. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb udzielania odroczeń zasadniczej służby wojskowej, z uwzględnieniem wymogu, że odroczenia udziela się poborowym na ich udokumentowany wniosek. Rozporządzenie powinno określać również dokumenty, jakie należy dołączyć do wniosku o udzielenie odroczenia.”;

12) w art. 42:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Orzekanie o udzieleniu poborowym odroczeń zasadniczej służby wojskowej w przypadkach określonych w art. 39 ust. 1 pkt 1, 2 i 4 - 7 oraz ust. 2 i 3 należy do wojskowych komendantów uzupełnień.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Decyzję o udzieleniu odroczenia, w przypadku o którym mowa w ust. 1, można ogłosić ustnie, z zastrzeżeniem ust. 2. W takim przypadku potwierdzenia wydanej decyzji administracyjnej dokonuje się w formie wpisu w wojskowym dokumencie osobistym poborowego i w ewidencji wojskowej.”,

c) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Odmowa udzielenia odroczenia lub udzielenie odroczenia w treści innej niż żądanie poborowego, określone w jego wniosku o udzielenie tego odroczenia, a także udzielanie odroczeń, o których mowa w art. 39 ust. 2a i 3, następuje w drodze decyzji administracyjnej, którą doręcza się poborowemu na piśmie wraz z uzasadnieniem.”;

13) art. 43 otrzymuje brzmienie:

„Art. 43. Minister właściwy do spraw wewnętrznych i Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określają, w drodze

rozporządzenia, sposób wzywania do poboru, dokumenty, jakie poborowi powinni przedstawić przy poborze oraz wzór wpisu w wojskowym dokumencie osobistym i w ewidencji wojskowej, w przypadku udzielenia odroczenia zasadniczej służby wojskowej w trybie, o którym mowa w art. 42 ust. 1a, uwzględniając sposób przygotowania i przeprowadzenia poboru oraz czynności wojewodów, starostów, wójtów lub burmistrzów (prezydentów miast) i wojskowych komendantów uzupełnień w tym zakresie.”;

14) w art. 44 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) absolwentów szkół oficerskich i szkół aspiranckich (chorążych) Policji, Straży Granicznej i Państwowej Straży Pożarnej, którzy bezpośrednio po zakończeniu studiów (nauki) podjęli służbę w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Policji, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Służbie Więziennej lub Państwowej Straży Pożarnej.”;

15) w art. 46:

a) w ust. 2:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) nie mogli być powołani do zasadniczej służby wojskowej w okresie, o którym mowa w ust. 1, z powodu odroczenia tej służby, z wyjątkiem przypadku określonego w art. 39 ust. 1 pkt 1–3, albo z powodu złożenia wniosku o przyznanie służby zastępczej,”

– w pkt 2 w lit. e kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) zostali uznani za niezdolnych do służby wojskowej w czasie pokoju; poborowych tych przenosi się do rezerwy z dniem uprawomocnienia się orzeczenia komisji lekarskiej.”

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Poborowych, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2, niepowołanych do zasadniczej służby wojskowej przenosi

się do rezerwy z dniem 31 grudnia roku kalendarzowego, w którym ukończyli dwadzieścia osiem lat życia.”;

- 16) w art. 47 w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
„2) duchownych lub członków zakonów kościołów i innych związków wyznaniowych nie mających osobowości prawnej.”;
- 17) w art. 48 ust. 4 otrzymuje brzmienie:
„4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, kryteria i tryb przeznaczania kobiet do czynnej służby wojskowej oraz kryteria i tryb przenoszenia do rezerwy. Rozporządzenie w szczególności określi stanowiska i funkcje oraz wymagane kwalifikacje na stanowiskach służbowych i funkcjach wojskowych, na które przeznacza się kobiety, a także termin przenoszenia do rezerwy po uzyskaniu wymaganych kwalifikacji w terminie późniejszym, uwzględniając potrzeby Sił Zbrojnych.”;
- 18) w art. 49 po ust. 1a dodaje się ust. 1b i 1c w brzmieniu:
„1b. Ewidencję osób odbywających w jednostkach wojskowych czynną służbę wojskową oraz posiadających przydział mobilizacyjny lub pracowniczy przydział mobilizacyjny do tych jednostek prowadzą również dowódcy tych jednostek.
1c. Wojskowi komendanci uzupełnień udostępniają dowódcom jednostek wojskowych ewidencję osób powołanych do czynnej służby wojskowej oraz posiadających przydział mobilizacyjny lub pracowniczy przydział mobilizacyjny do tych jednostek.”;
- 19) w art. 50:
a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Rektorzy szkół wyższych i wyższych szkół zawodowych, dyrektorzy zakładów kształcenia nauczycieli, dyrektorzy szkół ponadgimnazjalnych, a do dnia 31 sierpnia 2008 r. również dyrektorzy szkół ponadpodstawowych są obowiązani zawiadomić, nie później niż przed upływem czternastu dni, wojskowych komendantów uzupełnień właściwych ze względu na miejsce pobytu stałego (zamieszkania) lub pobytu czasowego trwającego ponad

dwa miesiące studenta (ucznia) o przyjęciu go do szkoły, przewidywanym czasie studiów (nauki), powtarzaniu roku lub semestru studiów (nauki), skreśleniu z listy studentów (uczniów) lub wydaleniu ze szkoły wyższej albo wyższej szkoły zawodowej oraz o uzyskaniu statusu absolwenta szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej albo ukończenia przez niego nauki w szkole.”,

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, zakres obowiązków i tryb postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 1 - 4, z uwzględnieniem pisemnej formy zawiadomień i danych, jakie powinny zawierać zawiadomienia.”;

20) w art. 51:

a) w ust. 1:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) przez sądy – o zastosowaniu tymczasowego aresztowania wobec osób podlegających obowiązkowi czynnej służby wojskowej i o prawomocnym skazaniu tych osób,”,

– uchyla się pkt 3,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Minister Sprawiedliwości, Minister Obrony Narodowej i minister właściwy do spraw wewnętrznych określają, w drodze rozporządzenia, zakres zawiadomień, o których mowa w ust. 1, oraz sposób i terminy ich przesyłania.”;

21) w art. 52:

a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Osobom wezwanym przez właściwy organ do osobistego stawienia się w sprawach dotyczących powszechnego obowiązku obrony przysługuje, na ich żądanie, zwrot kosztów przejazdu do miejsca stawienia się i powrotu do miejsca pobytu stałego (zamieszkania) lub pobytu czasowego trwającego ponad dwa miesiące. Koszty te

organ wzywający zwraca na podstawie udokumentowanego oświadczenia osoby wezwanej, według zasad określonych w przepisach o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym.”,

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, przypadki, w których osoby podlegające powszechnemu obowiązkowi obrony są obowiązane do osobistego stawienia się na wezwanie organów wojskowych, tryb wzywania, organy wojskowe właściwe w tych sprawach oraz wzór wezwania, z uwzględnieniem przypadków, w których miejsce stawienia się osoby wezwanej jest inne niż siedziba organu wzywającego.”;

22) w art. 53:

a) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Żołnierze rezerwy, którym nadano przydział mobilizacyjny, oraz osoby, którym nadano pracowniczy przydział mobilizacyjny, a także poborowi, którym wydano karty powołania, mają obowiązek powiadomienia wojskowego komendanta uzupełnień o:

- 1) zmianie miejsca pobytu stałego lub pobytu czasowego trwającego ponad dwa miesiące,
- 2) wyjeździe za granicę na pobyt czasowy trwający ponad dwa miesiące i powrocie z tego pobytu,
- 3) adresie korespondencyjnym, w przypadku wyjazdu z miejsca pobytu stałego na pobyt czasowy trwający ponad dwa miesiące na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.”,

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, tryb i zakres spełniania obowiązków, o których mowa w ust. 1 - 3a, oraz organy właściwe w tych sprawach, z uwzględnieniem wymogu okazania dokumentów potwierdzających zgłaszane zmiany.”;

- 23) w art. 54 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje i wzory wojskowych dokumentów osobistych, wskazując w szczególności przeznaczenie tych dokumentów, organy właściwe do ich wydawania i ewidencjonowania, zakres informacji dotyczących powszechnego obowiązku obrony i przebiegu czynnej służby wojskowej oraz danych osobowych wpisywanych w tych dokumentach, a także podmioty uprawnione do żądania okazania tych dokumentów. Dane osobowe, które powinien zawierać wojskowy dokument osobisty, obejmują w szczególności imię (imiona), nazwisko, datę i miejsce urodzenia, adres zamieszkania oraz stopień wojskowy; wojskowy dokument osobisty powinien zawierać również fotografię.”;
- 24) w art. 58 w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) sprawują opiekę nad dziećmi od lat ośmiu do szesnastu lub wspólnie zamieszkałymi osobami zaliczonymi do znacznego stopnia niepełnosprawności w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych albo obłożnie chorymi, jeżeli opieki tej nie można powierzyć innym osobom.”;
- 25) po art. 59 dodaje się art. 59a w brzmieniu:
- „Art. 59a.1. Żołnierzy rezerwy, których w pierwszej kolejności przewiduje się powołać do czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny, przeznaczają się do tej służby przez nadanie w czasie pokoju przydziału mobilizacyjnego na stanowiska służbowe lub do pełnienia funkcji wojskowych określonych w etacie jednostki wojskowej czasu wojny.
2. Pracownikom zatrudnionym w jednostkach wojskowych na stanowiskach pracowniczych występujących w etacie tych jednostek czasu pokoju, a w razie potrzeby również pracownikom zatrudnionym u innych pracodawców oraz innym osobom nie

będącym pracownikami, mogą być nadawane w czasie pokoju pracownicze przydziały mobilizacyjne na stanowiska pracownicze, określone w etacie jednostki wojskowej czasu wojny.

3. Pracowniczych przydziałów mobilizacyjnych nie nadaje się osobom, które na mocy odrębnych przepisów zostały uznane za emerytów, rencistów lub za niezdolne do pracy.
4. Przydziały mobilizacyjne oraz pracownicze przydziały mobilizacyjne nadaje oraz unieważnia wojskowy komendant uzupełnień, działając w porozumieniu z dowódcą jednostki wojskowej.
5. Nadanie przydziału mobilizacyjnego oraz pracowniczego przydziału mobilizacyjnego następuje w formie karty mobilizacyjnej. Osoba, której nadano przydział mobilizacyjny lub pracowniczy przydział mobilizacyjny, jest obowiązana przyjąć kartę mobilizacyjną.
6. Kartę mobilizacyjną wojskowy komendant uzupełnień doręcza w trybie, o którym mowa w art. 52. Kartę mobilizacyjną można także doręczyć w czasie ćwiczeń wojskowych żołnierzy rezerwy oraz w miejscu pracy, w przypadku pracowników zatrudnionych w jednostkach wojskowych.
7. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) kryteria i tryb nadawania przydziałów mobilizacyjnych oraz pracowniczych przydziałów mobilizacyjnych, z uwzględnieniem w szczególności warunków, jakie powinni spełniać odpowiednio żołnierze rezerwy, pracownicy lub inne osoby nie będące pracownikami, do przeznaczenia ich do czynnej służby wojskowej lub pracy w jednostkach wojskowych w razie

ogłoszenia mobilizacji lub w czasie wojny, kategorii osób, którym nie nadaje się przydziałów, czynności wojskowego komendanta uzupełnień i dowódcy jednostki wojskowej poprzedzające nadanie przydziałów, sposób ich nadawania, przypadki powodujące ich unieważnienie,

- 2) wzory kart mobilizacyjnych oraz ich przeznaczenie. Karta mobilizacyjna powinna zawierać dane dotyczące daty wydania karty, organu wydającego, dane osobowe żołnierza rezerwy, pracownika lub innej osoby nie będącej pracownikiem, w tym stopień wojskowy, imię i nazwisko, dane jednostki wojskowej, w tym nazwę, adres, numer mobilizacyjny, pododdział, odpowiednio przydział mobilizacyjny lub pracowniczy przydział mobilizacyjny, a także termin i miejsce stawienia się do jednostki wojskowej. Karta mobilizacyjna powinna zawierać również pouczenie o skutkach uchylania się odpowiednio od obowiązku czynnej służby wojskowej lub pracy, sposób postępowania w razie utraty karty oraz w przypadku niemożliwości stawienia się do miejsca określonego w tej karcie, a także wykaz przedmiotów użytku osobistego, które żołnierz rezerwy, pracownik lub inna osoba nie będąca pracownikiem powinna zabrać ze sobą, stawiając się do jednostki wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny. W karcie mobilizacyjnej nie podaje się uzasadnienia.”;

26) w art. 60:

- a) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Od decyzji o powołaniu do czynnej służby wojskowej służy powołanemu odwołanie do szefa wojewódzkiego sztabu wojskowego, składane za pośrednictwem

wojskowego komendanta uzupełnień w terminie czternastu dni od dnia jej doręczenia. Wniesienie odwołania nie wstrzymuje wykonania decyzji. W razie ogłoszenia mobilizacji lub w czasie wojny odwołanie nie przysługuje.”,

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W przypadkach, o których mowa w ust. 4, doręczenie kart powołania może nastąpić również przez jednostki wojskowe, jednostki organizacyjne państwowego przedsiębiorstwa użyteczności publicznej „Poczta Polska” lub Policję.”,

c) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Karty powołania w uzasadnionych przypadkach mogą być doręczane również w dniach ustawowo wolnych od pracy i o każdej porze doby. O potrzebie doręczenia kart powołania w dni ustawowo wolne od pracy przez jednostki organizacyjne państwowego przedsiębiorstwa użyteczności publicznej "Poczta Polska", w celach określonych w ust. 8 pkt 1, Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego powiadamia każdorazowo Dyrektora Generalnego tego przedsiębiorstwa z co najmniej dwudniowym wyprzedzeniem przed dniem ustawowo wolnym od pracy.”,

d) w ust. 8 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) udziału jednostek wojskowych w zwalczaniu klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków.”,

e) ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, wzory kart powołania i ich przeznaczenie, a także wzory obwieszczeń. Wzory kart powołania powinny zawierać pouczenie o skutkach uchylenia się od obowiązku czynnej służby wojskowej i postępowaniu w razie utraty karty oraz w przypadku niemożności stawienia się do czynnej służby wojskowej.”;

27) po art. 63 dodaje się art. 63a w brzmieniu:

- „Art. 63a. 1. Żołnierzom w czynnej służbie wojskowej dowódca jednostki wojskowej może nadawać klasy kwalifikacyjne odpowiadające poziomowi ich wykształcenia wojskowego i specjalistycznego, zgodnie z zajmowanym stanowiskiem służbowym lub pełnioną funkcją wojskową, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Klasę kwalifikacyjną nadaje się żołnierzom w czynnej służbie wojskowej po pozytywnym zdaniu egzaminu przed komisją egzaminacyjną powołaną przez dowódcę jednostki wojskowej.
 3. Ustala się cztery rodzaje klas kwalifikacyjnych: trzecią, drugą, pierwszą i mistrzowską.
 4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, warunki przyznawania klasy kwalifikacyjnej, tryb jej nadawania, potwierdzania, podwyższania i utraty, sposób przeprowadzania i zdawania egzaminu oraz zakres wiedzy i umiejętności sprawdzanych w czasie egzaminu, a także właściwość dowódców jednostek wojskowych i składy komisji egzaminacyjnych, uwzględniając specyfikę służby oraz, że nadanie klasy kwalifikacyjnej następuje rozkazem dowódcy jednostki wojskowej.”;

28) w art. 64:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Żołnierze są obowiązani zachować w tajemnicy wszystkie wiadomości, z którymi zapoznali się bezpośrednio lub w związku z odbywaniem czynnej służby wojskowej, jeżeli wiadomości te stanowią informacje niejawne.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Od obowiązku zachowania tajemnicy może zwolnić żołnierza w czynnej służbie wojskowej dowódca rodzaju Sił Zbrojnych, a żołnierza zwolnionego z czynnej służby wojskowej Minister Obrony Narodowej, chyba że odrębne przepisy stanowią inaczej.”,

- c) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:
- „3a. Żołnierze w czynnej służbie wojskowej nie mogą bez zezwolenia Ministra Obrony Narodowej rozpowszechniać rezultatów swej działalności naukowej, literackiej, artystycznej lub publicystycznej, zawierających informacje niejawne. Zezwolenie stanowi decyzję administracyjną.”,
- d) ust. 4 otrzymuje brzmienie:
- „4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb udzielania zezwoleń żołnierzom w czynnej służbie wojskowej na rozpowszechnianie rezultatów ich działalności naukowej, literackiej, artystycznej lub publicystycznej, zawierających informacje niejawne, z uwzględnieniem przepisów o ochronie informacji niejawnych oraz faktu, że zezwolenie wydaje się na wniosek żołnierza lub redaktora naczelnego, redakcji, wydawcy, kierownika podmiotu gospodarczego albo dowódcy jednostki wojskowej (instytucji wojskowej), zamierzającego rozpowszechnić rezultat działalności żołnierza, wymagający zezwolenia. Ponadto rozporządzenie określi wzór zezwolenia.”,
- e) dodaje się ust. 5 w brzmieniu:
- „5. Żołnierze w czynnej służbie wojskowej i żołnierze rezerwy, którzy w związku z nadaniem przydziałów mobilizacyjnych mają lub będą mieć dostęp do informacji niejawnych, podlegają, na zasadach określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych, właściwemu postępowaniu sprawdzającemu. Poszerzone i specjalne postępowanie sprawdzające przeprowadzają Wojskowe Służby Informacyjne na pisemny wniosek dowódcy jednostki wojskowej lub wojskowego komendanta uzupełnień.”;
- 29) art. 72 i 73 otrzymują brzmienie:
- „Art. 72.1. Osobom powołanym do czynnej służby wojskowej oraz osobom zwalnianym z tej służby przysługuje zwrot

kosztów przejazdu do miejsca stawienia się i powrotu do miejsca pobytu stałego albo pobytu czasowego trwającego ponad dwa miesiące.

2. Za koszty podróży uznaje się koszty przejazdu środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego pociągiem osobowym lub pociągiem pospiesznym w klasie drugiej albo autobusowego w komunikacji zwykłej lub pospiesznej, a w przypadku braku takiego środka – koszty przejazdu najtańszym dostępnym środkiem transportu zbiorowego.
3. Zwrotu kosztów przejazdu dokonują dowódcy jednostek wojskowych na podstawie udokumentowanego oświadczenia lub w drodze wypłaty ekwiwalentu pieniężnego, z zastrzeżeniem ust. 4.
4. Wojskowy komendant uzupełnień, na udokumentowany wniosek osoby powołanej do czynnej służby wojskowej, uzasadniony jej trudną sytuacją materialną, może dokonać, za pokwitowaniem, wypłaty ekwiwalentu pieniężnego w celu pokrycia kosztów przejazdu związanych ze stawieniem się do tej służby, według zasad i w wysokości określonej w ust. 2 i 5.
5. Zwrot kosztów przejazdu nie przysługuje w przypadku zapewnienia bezpłatnego przejazdu lub gdy przejazd następuje w granicach miejscowości, w której znajduje się miejsce odbywania czynnej służby wojskowej.
6. W razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny przejazdy na podstawie kart mobilizacyjnych i kart powołania są bezpłatne.

Art. 73. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki, tryb i terminy powoływania do czynnej służby wojskowej i zwalniania z tej służby, z uwzględnieniem potrzeb uzupełnieniowych rodzajów Sił Zbrojnych oraz różnych okresów szkolenia w wojskowych ośrodkach szkolenia.”;

30) w art. 74 w ust. 2 w tabeli wiersz pierwszy otrzymuje brzmienie:

w Wojskach Lądowych i Siłach Powietrznych	w Marynarce Wojennej
---	----------------------

31) w art. 76:

a) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Nadanie wyższego stopnia wojskowego następuje w drodze mianowania.

3. Na stopnie wojskowe szeregowych, podoficerów i chorążych mianuje Minister Obrony Narodowej lub organ wojskowy określony w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 8.”,

b) ust. 6 i 7 otrzymują brzmienie:

„6. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej mianuje na stopień wojskowy Marszałka Polski oficera posiadającego stopień wojskowy generała (admirala) za wyjątkowe zasługi dla Sił Zbrojnych.

7. W razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny na wszystkie stopnie wojskowe do stopnia pułkownika (komandora) włącznie mianuje Minister Obrony Narodowej lub organ wojskowy określony w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 8.”,

c) dodaje się ust. 8 w brzmieniu:

„8. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb mianowania na stopnie wojskowe, uwzględniając w szczególności rodzaj służby wojskowej, o którym mowa w art. 55 ust.1, lub przeznaczenie żołnierza rezerwy oraz potrzeby Sił Zbrojnych. W rozporządzeniu tym Minister Obrony Narodowej określi także organy wojskowe upoważnione do mianowania na stopnie wojskowe.”;

32) w art. 79:

a) po ust. 3 dodaje się ust. 3a i 3b w brzmieniu:

- „3a. Pozbawienie stopnia oficerskiego, chorążego lub podoficerskiego obejmuje utratę posiadanego stopnia wojskowego i otrzymanie najwyższego stopnia wojskowego, odpowiednio w korpusie chorążych, podoficerów lub szeregowych.
- 3b. Pozbawienie lub obniżenie stopnia wojskowego następuje w drodze decyzji administracyjnej.”,
- b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:
- „4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb pozbawiania i obniżania stopni wojskowych w przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 2, w sposób zapewniający wszechstronne wyjaśnienie okoliczności będących przyczyną pozbawienia lub obniżenia stopnia.”;
- 33) w art. 80:
- a) w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:
- „4) decyzji o pozbawieniu lub obniżeniu stopnia wojskowego wydanej w trybie art. 79.”,
- b) w ust. 2 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:
- „Przywrócenie stopnia wojskowego następuje w drodze decyzji administracyjnej.”;
- 34) w art. 81 w ust. 3 dodaje się zdanie trzecie w brzmieniu:
- „Przywrócenie stopnia wojskowego następuje w drodze decyzji administracyjnej.”;
- 35) w art. 82 ust. 5 otrzymuje brzmienie:
- „5. W przypadkach gdy wymaga tego konieczność zapewnienia obrony lub bezpieczeństwa państwa, Rada Ministrów może przedłużyć, w drodze rozporządzenia, czas trwania zasadniczej służby wojskowej o okres nie przekraczający łącznie sześciu miesięcy.”;
- 36) w art. 83 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:
- „3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:
- 1) tryb postępowania w sprawach ochotniczego zgłaszania się do odbycia zasadniczej służby wojskowej, uwzględniając

kwalifikacje ochotników przydatne w czynnej służbie wojskowej oraz potrzeby uzupełnieniowe Sił Zbrojnych,

2) sposób odbywania zasadniczej służby wojskowej.

Rozporządzenie powinno w szczególności określać sposób i tryb postępowania organów wojskowych w zakresie wcielania poborowych do zasadniczej służby wojskowej, wyznaczania, zmiany i zwalniania żołnierzy ze stanowisk służbowych, przenoszenia do innych jednostek wojskowych, delegowania i podróży służbowych, a także rodzaje i sposób opiniowania służbowego, z uwzględnieniem prawa żołnierzy do składania zażaleń w tych sprawach.”;

37) w art. 86 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb i kryteria przyjmowania oraz sposób odbywania nadterminowej zasadniczej służby wojskowej. Rozporządzenie powinno w szczególności określać sposób i tryb postępowania organów wojskowych w zakresie wyznaczania, zmiany i zwalniania żołnierzy ze stanowisk służbowych, przenoszenia do innych jednostek wojskowych, delegowania i podróży służbowych, a także rodzaje i sposób opiniowania służbowego, z uwzględnieniem prawa żołnierzy do składania zażaleń w tych sprawach.”;

38) w art. 87 ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Minister Obrony Narodowej może, w drodze decyzji administracyjnej, na udokumentowany wniosek żołnierza uzasadniony szczególnie ważnymi względami osobistymi lub rodzinnymi, zwolnić go z czynnej służby wojskowej przed odbyciem zasadniczej służby wojskowej i przenieść do rezerwy, jeżeli nie stoją temu na przeszkodzie potrzeby uzupełnieniowe Sił Zbrojnych oraz gotowość mobilizacyjna i bojowa jednostki wojskowej.”;

39) po art. 87 dodaje się art. 87a w brzmieniu:

„Art. 87a.1. Żołnierza, który odbył nadterminową zasadniczą służbę wojskową przenosi się do rezerwy, z wyjątkiem przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 3.

2. Żołnierza odbywającego nadterminową zasadniczą służbę wojskową zwalnia się z tej służby przed upływem okresu, na który zgłosił się do służby, w razie:

- 1) uznania ze względu na stan zdrowia za trwale lub czasowo niezdolnego do czynnej służby wojskowej,
- 2) wybrania do Sejmu,
- 3) powołania do zawodowej służby wojskowej lub przyjęcia do służby wojskowej w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego,
- 4) uzyskania niedostatecznej oceny w opinii służbowej,
- 5) skazania na karę pozbawienia wolności (aresztu wojskowego) lub karę pozbawienia praw publicznych,
- 6) pozbawienia stopnia podoficerskiego,
- 7) wymierzenia dwukrotnie kary dyscyplinarnej co najmniej nagany za naruszenie dyscypliny wojskowej,
- 8) niewyrażenia przez żołnierza zgody na pełnienie służby w innej jednostce wojskowej, w przypadku rozformowania jednostki wojskowej, której ewidencją jest objęty,
- 9) niewyrażenia przez żołnierza zgody na zmianę stanowiska służbowego, w przypadku skreślenia w etacie jednostki wojskowej dotychczas zajmowanego stanowiska służbowego lub w przypadku wydania prawomocnego orzeczenia o niezdolności do odbywania służby na dotychczas zajmowanym stanowisku.

3. Zwolnienie żołnierza z nadterminowej zasadniczej służby wojskowej przed upływem okresu, na który zgłosił się do tej służby, może nastąpić:

- 1) na wniosek żołnierza, uzasadniony szczególnie ważnymi względami rodzinnymi lub osobistymi,
- 2) w okresie warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności (aresztu wojskowego), jeżeli nie wywiązuje się z obowiązków służbowych,
- 3) w razie ukarania karą dyscyplinarną ostrzeżenia o niepełnej przydatności na zajmowanym stanowisku służbowym,
- 4) w przypadkach, o których mowa w ust. 2 pkt 8 i 9, jeżeli brak jest możliwości wyznaczenia żołnierza na inne równorzędne lub niższe stanowisko służbowe w tej samej lub innej jednostce wojskowej.

4. Przepisy art. 87 ust. 4, 5 i 7 stosuje się odpowiednio.”;

40) art. 89 uchyla się;

41) w art. 90:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Żołnierze mogą być zwolnieni z zasadniczej służby wojskowej przedterminowo z pozostawieniem w dyspozycji dowódcy jednostki wojskowej.”,

b) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Nie wzywa się do odbycia pozostałego okresu zasadniczej służby wojskowej tych żołnierzy, którzy odbyli co najmniej dziewięć miesięcy czynnej służby wojskowej.”;

42) po art. 90 dodaje się art. 90a w brzmieniu:

„Art. 90a. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowy sposób postępowania w zakresie zwalniania żołnierzy z zasadniczej służby wojskowej

przed jej odbyciem i żołnierzy nadterminowej zasadniczej służby wojskowej przed upływem okresu, na który zgłosili się oni do tej służby, a także właściwość organów wojskowych w tych sprawach, ustalając termin, w którym następuje zwolnienie ze służby, uwzględniając w nim okres przewidziany na rozliczenie się żołnierza z jednostką wojskową,

- 2) szczegółowe przypadki, warunki i sposób postępowania w zakresie wzywania żołnierzy zwolnionych przedterminowo z zasadniczej służby wojskowej do odbycia pozostałego okresu tej służby, uwzględniając, że wezwanie do odbycia pozostałego okresu zasadniczej służby wojskowej doręcza się żołnierzowi na piśmie, co najmniej na trzy dni przed dniem stawienia się do tej służby.”;
- 43) art. 99 otrzymuje brzmienie:
- „Art. 99. Żołnierzem rezerwy jest osoba przeniesiona do rezerwy po zwolnieniu z czynnej służby wojskowej, w tym pełnionej na podstawie odrębnych przepisów, albo bez odbycia tej służby, jeżeli w dalszym ciągu podlega obowiązkowi służby wojskowej oraz w przypadkach, o których mowa w art. 58 ust. 3.”;
- 44) w art. 100 ust. 3 otrzymuje brzmienie:
- „3. Niezależnie od ćwiczeń wojskowych, żołnierzy rezerwy można powołać do okresowej służby wojskowej w przypadkach uzasadnionych potrzebami obrony państwa lub potrzebami Sił Zbrojnych, albo potrzebami zwalczania klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków.”;
- 45) w art. 101 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Wojskowy komendant uzupełnień na wniosek żołnierza rezerwy udziela mu informacji o przewidywanym powołaniu go w danym roku kalendarzowym do odbycia ćwiczeń wojskowych.”;
- 46) po art. 101 dodaje się art. 101a i 101b w brzmieniu:

„Art. 101a.1. Żołnierz rezerwy może ochotniczo zgłaszać się do odbycia ćwiczeń wojskowych, w tym odbywanych w składzie jednostki wojskowej poza granicami państwa, przez złożenie wniosku do wojskowego komendanta uzupełnień.

2. Złożenie wniosku, o którym mowa w ust. 1, nie powoduje obowiązku powołania żołnierza rezerwy do odbycia ćwiczeń wojskowych i jest traktowane jako jego zgoda na powołanie w każdym czasie, jednak nie później niż w ciągu sześciu miesięcy od dnia złożenia wniosku.
3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania w sprawach ochotniczego zgłaszania się do odbycia ćwiczeń wojskowych, uwzględniając kwalifikacje ochotników przydatne w czynnej służbie wojskowej oraz potrzeby uzupełnieniowe Sił Zbrojnych.

Art. 101b.1. Żołnierze rezerwy odbywają ćwiczenia wojskowe w jednostkach wojskowych i związkach organizacyjnych.

2. Żołnierze rezerwy mogą odbywać ćwiczenia wojskowe również w innych niż wymienione w ust. 1 jednostkach organizacyjnych podporządkowanych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych, wykonujących zadania w zakresie spraw mobilizacyjnych oraz szkolenia żołnierzy rezerwy, jeżeli jednostkami tymi kierują lub w celu wykonywania tych zadań w jednostkach tych pełnią czynną służbę wojskową żołnierze zawodowi.
3. W przypadku prowadzenia ćwiczeń wojskowych w jednostkach organizacyjnych, o których mowa w ust. 2, właściwym do wykonywania czynności określonych dla dowódcy jednostki wojskowej w zakresie ćwiczeń wojskowych żołnierzy rezerwy

jest kierownik jednostki organizacyjnej, jeżeli jest żołnierzem zawodowym, a w innym przypadku żołnierz zawodowy pełniący czynną służbę wojskową w tej jednostce, wyznaczony do realizacji zadań w zakresie spraw mobilizacyjnych oraz szkolenia żołnierzy rezerwy.”;

47) w art. 104 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Żołnierz rezerwy może odbywać ćwiczenia wojskowe trwające do dwudziestu czterech godzin nie więcej niż trzy razy w roku, a pozostałe ćwiczenia raz w roku. Niezależnie od tych ćwiczeń żołnierz rezerwy może odbywać nie więcej niż jeden raz w roku ćwiczenia wojskowe prowadzone w celu sprawdzenia gotowości mobilizacyjnej i bojowej jednostek wojskowych.

3. W przypadkach gdy wymaga tego konieczność zapewnienia obrony lub bezpieczeństwa państwa, Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może przedłużyć czas trwania ćwiczeń wojskowych o okres nie przekraczający łącznie sześciu miesięcy w ciągu roku.”;

48) art. 105 otrzymuje brzmienie:

„Art. 105. Przepisów art. 103 i 104 nie stosuje się do ćwiczeń wojskowych związanych z udziałem w zwalczaniu klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków, akcjami poszukiwania oraz ratowania życia ludzkiego, a także ćwiczeń, na które powołanie nastąpiło w wyniku ochotniczego zgłoszenia się żołnierza rezerwy.”;

49) w art. 108:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Do okresowej służby wojskowej, z zastrzeżeniem ust. 1a, powołuje się żołnierzy rezerwy, a także przenosi się do tej służby żołnierzy odbywających zasadniczą służbę wojskową, przeszkolenie wojskowe, ćwiczenia wojskowe lub nadterminową zasadniczą służbę wojskową.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a - 1c w brzmieniu:

- „1a. Do okresowej służby wojskowej nie powołuje się żołnierzy rezerwy, o których mowa w art. 100 ust. 2.
- 1b. Żołnierzy okresowej służby wojskowej można wyznaczać na stanowiska służbowe lub funkcje wojskowe określone w etacie jednostki wojskowej czasu pokoju lub wojny.
- 1c. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może zarządzić wprowadzenie okresowej służby wojskowej w przypadkach uzasadnionych potrzebami obrony państwa lub potrzebami Sił Zbrojnych albo potrzebami zwalczania klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków. W rozporządzeniu należy określić liczbę osób, które można powołać lub przenieść do okresowej służby wojskowej po jej wprowadzeniu.”;
- c) ust. 4 otrzymuje brzmienie:
- „4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczególne uprawnienia żołnierzy odbywających okresową służbę wojskową, z uwzględnieniem możliwości przyznania tym żołnierzom w okresie pełnienia służby, w zależności od posiadanego stopnia wojskowego, uprawnień odpowiednio żołnierzy odbywających nadterminową zasadniczą służbę wojskową lub zawodową służbę wojskową pełnioną jako służba kontraktowa.”;
- d) dodaje się ust. 5 w brzmieniu:
- „5. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób odbywania okresowej służby wojskowej. Rozporządzenie powinno w szczególności określać sposób i tryb postępowania organów wojskowych w zakresie wcielania żołnierzy rezerwy do okresowej służby wojskowej, wyznaczania, zmiany i zwalniania żołnierzy ze stanowisk służbowych, przenoszenia do innych jednostek wojskowych, delegowania i podróży służbowych, a także rodzaje i sposób opiniowania służbowego, z uwzględnieniem prawa żołnierzy do składania zażaleń w tych sprawach.”;

50) po art. 109 dodaje się art. 109a w brzmieniu:

„Art. 109a. 1. Osoby posiadające przydział mobilizacyjny są obowiązane w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny stawić się w miejscu i czasie określonym w karcie mobilizacyjnej. Osoby posiadające pracowniczy przydział mobilizacyjny są obowiązane stawić się w miejscu i czasie określonym w karcie mobilizacyjnej w razie ogłoszenia mobilizacji w czasie stanu wojennego oraz w czasie wojny.

2. Żołnierze rezerwy, o których mowa w art. 59a ust. 1, stają się z mocy prawa po ogłoszeniu mobilizacji lub w czasie wojny żołnierzami w czynnej służbie wojskowej z chwilą stawienia się do tej służby w określonym miejscu i czasie.
3. W razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny dotychczasowy stosunek pracy pracownika, któremu nadano pracowniczy przydział mobilizacyjny do jednostki wojskowej, z dniem jego stawienia się do tej jednostki, określonym w karcie mobilizacyjnej, ulega zawieszeniu na czas wykonywania zadań wynikających z przydziału nie dłużej niż na czas do dnia ogłoszenia demobilizacji.
4. W razie ogłoszenia mobilizacji lub wybuchu wojny dowódca jednostki wojskowej rozwiązuje z tym dniem stosunek pracy z pracownikiem tej jednostki, któremu nie nadano pracowniczego przydziału mobilizacyjnego. Pracownikowi temu wypłaca się świadczenia należne pracownikom z tytułu rozwiązania z nimi stosunku pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy.
5. Pracownik, o którym mowa w ust. 3, oraz inna osoba nie będąca pracownikiem po stawieniu się w jednostce wojskowej w dniu określonym w karcie

mobilizacyjnej, staje się z mocy prawa osobą cywilną wchodzącą w skład personelu Sił Zbrojnych, w rozumieniu obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej przepisów prawa międzynarodowego.

6. Do osób, świadczących po ogłoszeniu mobilizacji, w stanie wojennym lub po wybuchu wojny pracę w jednostkach wojskowych na podstawie pracowniczego przydziału mobilizacyjnego, w tym w zakresie ich obowiązków i uprawnień, stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące osób pełniących służbę w jednostkach zmilitaryzowanych. Do osób tych nie stosuje się przepisów dotyczących powszechnego obowiązku wykonywania pracy, o którym mowa w przepisach o stanie wojennym.”;

51) art. 110 otrzymuje brzmienie:

„Art. 110. Żołnierze odbywający czynną służbę wojskową w chwili ogłoszenia mobilizacji i wybuchu wojny oraz żołnierze powołani do tej służby stosownie do art. 109 i art. 109a ust. 2 pozostają w czynnej służbie wojskowej do czasu zwolnienia.”;

52) w art. 116 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, kategorie osób, o których mowa w ust. 1, a także kryteria i tryb ich reklamowania od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej, z uwzględnieniem obowiązku powiadamiania organów wojskowych przez osoby reklamowane o wszelkich okolicznościach mających wpływ na to reklamowanie.”;

53) w art. 127:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

„1a. Wójt lub burmistrz (prezydent miasta), w drodze decyzji administracyjnej, uznaje poborowego, któremu doręczono kartę powołania do odbycia zasadniczej służby

wojskowej, oraz żołnierza odbywającego tę służbę, na jego udokumentowany wniosek za żołnierza samotnego.

1b. Decyzję, o której mowa w ust. 1 i 1a, wydaje wójt lub burmistrz (prezydent miasta) właściwy ze względu na miejsce pobytu stałego (zamieszkania) lub pobytu czasowego trwającego ponad dwa miesiące w dniu doręczenia poborowemu karty powołania do zasadniczej służby wojskowej, a w stosunku do żołnierza odbywającego zasadniczą służbę wojskową – w dniu stawienia się do odbycia tej służby.”,

b) dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Żołnierzem samotnym w rozumieniu ustawy jest osoba nie będąca w związku małżeńskim, prowadząca odrębne gospodarstwo domowe, samodzielnie zajmująca lokal mieszkalny lub dom mieszkalny, w którym jest zameldowana na pobyt stały, jeżeli nie ma innych osób zobowiązanych do pokrywania należności z tytułu zajmowania tego lokalu lub domu mieszkalnego.”;

54) w art. 128 w ust. 4 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Za dochód nie uważa się zasiłku rodzinnego.”;

55) art. 128a otrzymuje brzmienie:

„Art. 128a.1. Żołnierzowi, na którym ciąży obowiązek alimentacyjny na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu, wypłaca się zasiłek w wysokości świadczenia alimentacyjnego, jednak nie wyższy niż w kwocie, o której mowa w art. 128 ust. 1.

2. Zasiłek, o którym mowa w ust. 1, może być wypłacony bezpośrednio osobie, której przysługuje świadczenie alimentacyjne lub jej pełnomocnikowi, na ich wniosek. Przepisy art. 128b stosuje się odpowiednio.

3. Łączna wysokość świadczeń, o których mowa w ust. 1 i w art. 128 ust. 1, nie może być wyższa od kwoty najniższego wynagrodzenia za pracę pracowników,

określonego przez ministra właściwego do spraw pracy na podstawie Kodeksu pracy.”;

- 56) w art. 128b w ust. 3 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:
„Zasilek wypłaca się za okres od dnia stawienia się do zasadniczej służby wojskowej, a jeżeli wniosek, o którym mowa w ust. 1 i w art. 127 ust. 1, został złożony po stawieniu się żołnierza do tej służby – od dnia złożenia wniosku.”;
- 57) w art. 131:
- a) w ust. 1:
- zdanie wstępne otrzymuje brzmienie:
„Żołnierzom uznanym za posiadających na wyłącznym utrzymaniu członków rodziny i żołnierzom uznanym za samotnych w okresie odbywania przez nich czynnej służby wojskowej, z wyjątkiem nadterminowej zasadniczej służby wojskowej i okresowej służby wojskowej, na ich udokumentowany wniosek”;
 - w pkt 1 lit. d otrzymuje brzmienie:
„d) należności z tytułu zajmowania lokalu mieszkalnego na podstawie umowy najmu, z wyjątkiem sytuacji, w których przedmiotem umowy jest część tego lokalu, a jedna ze stron umowy jest obciążona na podstawie odrębnych przepisów obowiązkiem alimentacyjnym względem drugiej strony – w formie ryczałtu, którego wysokość określi Rada Ministrów w drodze rozporządzenia. Przy określaniu wysokości ryczałtu nie uwzględnia się powierzchni przekraczającej „normatywną powierzchnię”, o której mowa w art. 5 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. Nr 71, poz. 734),”;
- b) w ust. 4:
- pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) w ust. 1 pkt 1 lit. a-c i e – jest nieoddanie lokalu mieszkalnego albo domu mieszkalnego do bezpłatnego używania albo w najem lub w podnajem”,

- w pkt 2 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) w ust. 1 pkt 1 lit. d – oprócz warunku określonego w pkt 1 jest również zawarcie przez żołnierza samotnego umowy najmu z właścicielem lokalu mieszkalnego oraz dopełnienie obowiązku zameldowania się w tym lokalu na pobyt stały.”,

c) po ust. 5 dodaje się ust. 5a w brzmieniu:

„5a. Decyzję o pokrywaniu należności i opłat, o których mowa w ust. 1, wydaje wójt lub burmistrz (prezydent miasta), właściwy dla miejsca położenia lokalu mieszkalnego albo domu mieszkalnego żołnierza.”,

d) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Wójtowie lub burmistrzowie (prezydenci miast) wypłacają należności i opłaty, o których mowa w ust. 1 pkt 1, od dnia złożenia wniosku w tej sprawie.”;

58) w art. 132 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wydatki z tytułu zasiłków, należności i opłat, o których mowa w art. 128, 128a i 131 ust. 1 pkt 1, są pokrywane z budżetu Ministerstwa Obrony Narodowej, a w przypadku poborowych odbywających służbę zastępczą – z dotacji celowych otrzymywanych przez marszałków województw z budżetu ministra właściwego do spraw pracy.”;

59) po art. 132 dodaje się art. 132a - 132c w brzmieniu:

„Art. 132a.1. Żołnierzom, którzy odbyli zasadniczą służbę wojskową w ustalonym czasie jej trwania na stanowiskach służbowych lub funkcjach wojskowych odpowiadających ich kwalifikacjom nabytym przed powołaniem do tej służby, wypłaca się, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, odpowiednio zrewaloryzowany ekwiwalent pieniężny z tytułu poniesionych przed powołaniem do tej służby

kosztów związanych z uzyskaniem kwalifikacji przydatnych w wojsku.

2. Ekwiwalent pieniężny, o którym mowa w ust. 1, wypłaca na wniosek żołnierza wojskowy komendant uzupełnień w ciągu czternastu dni od dnia złożenia wniosku, pod warunkiem, że wniosek został złożony nie później niż w terminie trzydziestu dni od dnia zwolnienia żołnierza z zasadniczej służby wojskowej. Należności te są pokrywane z budżetu Ministerstwa Obrony Narodowej.
3. Podstawę wypłaty należności z tytułu uzyskania kwalifikacji stanowi umowa zawarta między wojskowym komendantem uzupełnień a poborowym, na podstawie której poborowy zobowiązał się do uzyskania przed powołaniem do zasadniczej służby wojskowej określonych kwalifikacji, a wojskowy komendant uzupełnień zobowiązał się do powołania go do tej służby na stanowisko służbowe lub funkcję wojskową odpowiadające uzyskanym kwalifikacjom.

Art. 132b.1. Poborowi przeznaczeni do odbycia zasadniczej służby wojskowej mogą być kierowani do odbycia szkolenia (kursu) w celu uzyskania kwalifikacji przydatnych w wojsku.

2. Poborowych do odbycia szkolenia (kursu), o którym mowa w ust. 1, kieruje wojskowy komendant uzupełnień. Skierowanie stanowi decyzję administracyjną.
3. Szkolenia (kursy), o których mowa w ust. 1, prowadzą osoby fizyczne, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, z którymi szef wojewódzkiego sztabu wojskowego zawarł umowę na realizację tego szkolenia (kursu). Do wyłonienia podmiotów realizujących szkolenie

(kursy) stosuje się przepisy o zamówieniach publicznych.

4. Czas trwania szkolenia (kursu), o którym mowa w ust. 1, może wynosić do trzech miesięcy i być realizowany w czasie wolnym od pracy lub w przerwie wakacyjnej.
5. Uczestnikom szkolenia (kursu), o którym mowa w ust. 1, będącym pracownikami przysługuje:
 - 1) zwolnienie z pracy na czas niezbędny do odbycia zajęć, z uwzględnieniem czasu koniecznego na dojazd,
 - 2) wynagrodzenie w pełnej wysokości za czas zwolnienia z pracy z powodu odbywania zajęć.
6. Koszty związane z realizacją szkolenia (kursu), o którym mowa w ust. 1, oraz wynikające ze świadczeń określonych w ust. 5, pokrywa się z budżetu Ministerstwa Obrony Narodowej.

Art. 132c. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, kwalifikacje przydatne w wojsku, o których mowa w art. 132a ust. 1 i art. 132b ust. 1, wzór umowy, o której mowa w art. 132a ust. 3 i art. 132b ust. 3, oraz tryb naliczania i wypłacania ekwiwalentu pieniężnego, o którym mowa w art. 132a ust. 1, z uwzględnieniem prognozowanego w ustawie budżetowej na dany rok wskaźnika wzrostu cen i usług konsumpcyjnych obowiązującego w dniu zwolnienia żołnierza z zasadniczej służby wojskowej.”;

60) art. 140 uchyla się;

61) w art. 142 w ust. 3:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) osoby niepełnosprawne w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,”

b) pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) osoby sprawujące opiekę nad dziećmi od lat ośmiu do szesnastu lub wspólnie zamieszkałymi osobami zaliczonymi do znacznego stopnia niepełno-sprawności w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych albo obłożnie chorymi, jeżeli opieki tej nie można powierzyć innym osobom.”;

62) w art. 145:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zasadniczą służbę w obronie cywilnej poborowi odbywają w jednym, nieprzerwanym okresie przez dwanaście miesięcy.”;

b) ust. 2 uchyla się,

c) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Ratownicy odbywają zasadniczą służbę w obronie cywilnej w formie skoszarowanej lub nie skoszarowanej w oddziałach obrony cywilnej i przechodzą szkolenie praktyczne w zakresie przygotowania obrony cywilnej. Formę odbywania służby określa organ, który tworzy oddział obrony cywilnej w ramach formacji obrony cywilnej.”;

d) dodaje się ust. 6 w brzmieniu:

„6. Szef Obrony Cywilnej Kraju może, w drodze decyzji administracyjnej, na udokumentowany wniosek ratownika uzasadniony szczególnie ważnymi względami osobistymi lub rodzinnymi, zwolnić go z zasadniczej służby w obronie cywilnej przed jej odbyciem, jeżeli nie stoją temu na przeszkodzie potrzeby uzupełnieniowe obrony cywilnej oraz zadania wykonywane przez oddział obrony cywilnej. Osoby zwolnione z zasadniczej służby w obronie cywilnej przed jej odbyciem wojskowy komendant uzupełnień przenosi do rezerwy.”;

63) w art. 162 ust. 7 otrzymuje brzmienie:

- „7. Okres odbywania zasadniczej służby w obronie cywilnej jest okresem składkowym w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.”;
- 64) w art. 164 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. W zakresie uprawnień poborowych odbywających zasadniczą służbę w obronie cywilnej i członków ich rodzin stosuje się odpowiednio przepisy art. 118, art. 119 ust. 1 pkt 1 i ust. 4, art. 120 - 122, 124 - 126, 128 - 132 i 136.”;
- 65) w art. 169 w ust. 1:
- a) pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) osoby zaliczone do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,”
- b) pkt 5 otrzymuje brzmienie:
- „5) osoby sprawujące opiekę nad dziećmi od lat ośmiu do szesnastu lub wspólnie zamieszkałymi osobami zaliczonymi do znacznego stopnia niepełno-sprawności w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych albo obłożnie chorymi, jeżeli opieki tej nie można powierzyć innej osobie,”
- c) pkt 8 otrzymuje brzmienie:
- „8) żołnierze w czynnej służbie wojskowej oraz funkcjonariusze Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Policji, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Służby Więziennej i Państwowej Straży Pożarnej.”;
- 66) w art. 175 uchyla się ust. 3;
- 67) w art. 183 w ust. 5 pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:
- „2) osób uznanych za osoby niepełnosprawne w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,

- 3) osób sprawujących opiekę nad dziećmi od lat ośmiu do szesnastu lub wspólnie zamieszkałymi osobami zaliczonymi do znacznego stopnia niepełnosprawności w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,”;
- 68) w art. 185 ust. 3 otrzymuje brzmienie:
- „3. Czas służby ustalony przez właściwe organy na podstawie ust. 2 nie może naruszać ogólnie obowiązujących przepisów prawa pracy dotyczących ochrony pracy kobiet i zatrudnienia młodocianych, a także dotyczących czasu pracy pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia oraz pracowników uznanych za osoby niepełnosprawne w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.”;
- 69) w art. 189 ust. 1 - 4 otrzymują brzmienie:
- „1. Poborowi przeznaczeni do zasadniczej służby wojskowej, zasadniczej służby w obronie cywilnej lub przeszkolenia wojskowego, którzy nie korzystają z odroczenia czynnej służby wojskowej, mogą, ze względu na przekonania religijne albo wyznawane zasady moralne, występować do powiatowej komisji poborowej z pisemnymi wnioskami o przyznanie im służby zastępczej.
2. Służba zastępcza polega na wykonywaniu w czasie pokoju prac na rzecz służby zdrowia, pomocy społecznej, ochrony przeciwpożarowej, kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, szkolnictwa wyższego, oświaty i wychowania, ochrony środowiska, administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości oraz instytucji sprawujących opiekę nad osobami niepełnosprawnymi i bezdomnymi.
3. W ramach służby zastępczej poborowi mogą wykonywać prace w państwowych jednostkach organizacyjnych, jednostkach organizacyjnych samorządu terytorialnego, fundacjach i
- ”

stowarzyszeniach oraz u przedsiębiorców z udziałem Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego.

4. Poborowi mogą na własną prośbę wykonywać prace na rzecz jednostek organizacyjnych kościołów i innych związków wyznaniowych mających osobowość prawną.”;

70) w art. 191:

- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Poborowych, których wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie, kieruje do odbycia służby zastępczej marszałek województwa, właściwy ze względu na miejsce pobytu stałego (zamieszkania) lub pobytu czasowego trwającego ponad dwa miesiące. Przepis art. 46 ust. 3, a w stosunku do poborowych będących absolwentami szkół wyższych przepis art. 93 ust. 2 stosuje się odpowiednio.”,

- b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Marszałek województwa zawiera z pracodawcami wskazanymi przez ministra właściwego do spraw pracy umowy o wykonywanie pracy przez poborowych skierowanych do odbycia w nich służby zastępczej.”;

71) w art. 193 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, 3 i 4, nie przysługują za czas nieusprawiedliwionej nieobecności w pracy.”;

72) w art. 194 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Na czas odbywania służby zastępczej ulega zawieszeniu członkostwo poborowych w związkach zawodowych, których byli członkami w dniu powołania do tej służby. Poborowi odbywający służbę zastępczą mogą zrzeszać się i brać udział w działalności tylko związków zawodowych istniejących u pracodawcy, u którego odbywają służbę. Poborowi nie mogą pełnić funkcji związkowych.”;

73) w art. 196:

- a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

- „2. W sprawach zwalniania ze służby zastępczej przed jej odbyciem stosuje się odpowiednio przepisy art. 87 ust. 2–5, art. 88 i art. 90a ust. 1 pkt 1.”,
- b) w ust. 3 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:
„Nie kieruje się do odbycia pozostałego okresu służby zastępczej tych poborowych, którzy odbyli co najmniej osiemnaście miesięcy tej służby.”,
- c) ust. 4 otrzymuje brzmienie:
„4. Okresu nieusprawiedliwionej nieobecności w pracy nie zalicza się do czasu odbywania służby zastępczej. Pracodawca może jednak zaliczyć do okresu odbywania tej służby nieusprawiedliwioną nieobecność w wymiarze do trzech dni w roku, jeżeli poborowy wykazał się następnie wysokim zdyscyplinowaniem i dobrymi wynikami w pracy.”,
- d) dodaje się ust. 5 w brzmieniu:
„5. Minister właściwy do spraw pracy może, w drodze decyzji administracyjnej, na udokumentowany wniosek poborowego odbywającego służbę zastępczą uzasadniony szczególnie ważnymi względami osobistymi lub rodzinnymi, zwolnić go z odbywania pozostałego okresu tej służby. Po zwolnieniu poborowego przenosi się go do rezerwy.”;
- 74) w art. 197:
- a) ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:
- „3. W razie niezdolności do pracy albo śmierci poborowego, spowodowanych przyczynami innymi niż choroba lub wypadek, o których mowa w ust. 1 i 2, przysługują świadczenia przewidziane w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w trybie określonym dla pracowników, z zastrzeżeniem ust. 4.
4. W razie niezdolności do pracy lub śmierci poborowego z przyczyn określonych w ust. 3, przy ustalaniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy lub renty rodzinnej oraz

zasiłku pogrzebowego, nie stosuje się warunku posiadania okresu uprawniającego do przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.”,

b) uchyla się ust. 5;

75) art. 198 otrzymuje brzmienie:

„Art. 198. 1. Okres odbywania służby zastępczej jest okresem składkowym w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

2. W zakresie uprawnień osób odbywających służbę zastępczą i członków ich rodzin stosuje się odpowiednio przepisy art. 118, 119, 120–122, 125 i 126, art. 127 ust. 1 i 3, art. 128, 128a, 128c–132 i 136, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Decyzję o przyznaniu zasiłku, o którym mowa w art. 128 ust. 1 i art. 128a, wydaje i zasiłek wypłaca wójt lub burmistrz (prezydent miasta), który uznał poborowego za posiadającego na wyłącznym utrzymaniu członka rodziny, na podstawie udokumentowanego wniosku poborowego odbywającego służbę zastępczą. Zasiłek wypłaca się od dnia stawienia się do służby zastępczej, a jeżeli wniosek, o którym mowa w art. 127 ust. 1, został złożony po stawieniu się poborowego do służby – od dnia złożenia wniosku.”;

76) po art. 199 dodaje się dział VIa w brzmieniu:

„DZIAŁ VIa

Służba w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej

Art. 199a. Obywatel polski może przyjąć służbę w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej za zgodą organu, o którym mowa w art. 199d.

Art. 199b. Obywatelowi polskiemu podlegającemu obowiąz-kowi czynnej służby wojskowej może być udzielona zgoda na służbę w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej tylko w przypadku gdy odbył on zasadniczą służbę wojskową lub przeszkolenie wojskowe albo bez odbycia tej służby został przeniesiony do rezerwy i nie posiada przydziału mobilizacyjnego lub pracowniczego przydziału mobilizacyjnego.

Art. 199c. Zgody na służbę w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej można udzielić, jeżeli:

- 1) służba ta nie narusza interesów Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) nie jest zakazana przez prawo międzynarodowe,
- 3) nie wpłynie na zadania wykonywane przez Siły Zbrojne oraz
- 4) nie zachodzi przeszkoda, o której mowa w art. 199b.

Art. 199d.1. Zgody na służbę w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej udziela, z zastrzeżeniem ust. 2, minister właściwy do spraw wewnętrznych po zasięgnięciu opinii Ministra Obrony Narodowej.

2. Obywatelom polskim będącym żołnierzami w czynnej służbie wojskowej lub byłymi żołnierzami zawodowymi, zgody, o której mowa w ust. 1, udziela Minister Obrony Narodowej.

3. Udzielenie zgody i odmowa jej udzielenia następuje w drodze decyzji administracyjnej.

Art. 199e. Udzielenie zgody na służbę w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej nie rodzi odpowiedzialności organów Rzeczypospolitej Polskiej za następstwa podjęcia tej służby.

Art. 199f. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, tryb udzielania obywatelom polskim zgody na służbę w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej,

uwzględniając w szczególności, że w udzielonej zgodzie należy podać nazwę obcego wojska lub obcej organizacji wojskowej, w której może być pełniona służba oraz okres, na jaki zgoda jest udzielona, a także wymóg powiadomienia polskiego urzędu konsularnego o terminie i miejscu rozpoczęcia służby oraz jej zakończenia.”;

77) w art. 200:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Na osoby posiadające obywatelstwo polskie, które ukończyły szesnaście, a nie przekroczyły sześćdziesięciu lat życia, może być nałożony obowiązek świadczeń osobistych, polegających na wykonywaniu różnego rodzaju prac doraźnych na rzecz przygotowania obrony państwa albo zwalczania klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków.”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Obowiązek świadczeń osobistych może być nałożony w związku z ćwiczeniami wojskowymi, ćwiczeniami w jednostkach przewidzianych do militaryzacji, ćwiczeniami w obronie cywilnej oraz ćwiczeniami praktycznymi w zakresie powszechnej samoobrony, a także w celu dostarczenia i obsługi przedmiotów świadczeń rzeczowych, z zastrzeżeniem ust. 4.”;

78) w art. 202 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wójt lub burmistrz (prezydent miasta) nakłada, w drodze decyzji administracyjnej, obowiązek świadczeń osobistych na wniosek wojskowego komendanta uzupełnień, kierownika jednostki organizacyjnej stanowiącej bazę formowania specjalnie tworzonej jednostki zmilitaryzowanej, kierownika jednostki organizacyjnej wykonującej zadania na potrzeby obrony państwa, o której mowa w art. 208 ust. 2, albo właściwego organu obrony cywilnej.”;

79) art. 203 otrzymuje brzmienie:

- „Art. 203.1. Wójt lub burmistrz (prezydent miasta) wydaje w czasie pokoju decyzję administracyjną o przeznaczeniu osoby do wykonania świadczeń osobistych, w tym planowanych do wykonania w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny, na wniosek organów i jednostek organizacyjnych, o których mowa w art. 202 ust. 1. Przeznaczenie osób do funkcji kuriera następuje z urzędu lub na wniosek wojskowego komendanta uzupełnień.
2. Decyzję, o której mowa w ust. 1, doręcza się osobie przeznaczonej do wykonywania świadczeń osobistych oraz wnioskodawcy na piśmie wraz z uzasadnieniem.
 3. Od decyzji, o której mowa w ust. 1, przysługuje osobie przeznaczonej do wykonywania świadczeń osobistych i wnioskodawcy odwołanie do wojewody, w terminie czternastu dni od dnia doręczenia decyzji. Decyzja ta może być zmieniona przez wojewodę również z urzędu, jeżeli została wydana z naruszeniem przepisów prawa.
 4. Osoby, którym wydano ostateczne decyzje administracyjne o przeznaczeniu ich do wykonania świadczeń osobistych, mogą być z urzędu lub na wniosek organów i jednostek organizacyjnych, o których mowa w art. 202 ust. 1, wzywane przez wójta lub burmistrza (prezydenta miasta) do wykonania tych świadczeń. Wezwanie osób przeznaczonych do funkcji kuriera do wykonania świadczenia osobistego polegającego na doręczeniu dokumentów, o których mowa w art. 200 ust. 2, może nastąpić z urzędu lub na wniosek wojskowego komendanta uzupełnień.
 5. Wezwanie, o którym mowa w ust. 4, może zobowiązywać do wykonania świadczenia,

określonego w ust. 4, w trybie natychmiastowego stawiennictwa.

6. Od wezwania, o którym mowa w ust. 4, odwołanie nie przysługuje.

7. Osoby, o których mowa w ust. 4, są obowiązane stawić się do wykonania świadczenia osobistego w terminie i miejscu wskazanym w wezwaniu.

8. Przepisy art. 60 i 61 stosuje się odpowiednio.”;

80) po art. 207 dodaje się art. 207a w brzmieniu:

„Art. 207a. Wojewoda koordynuje na obszarze województwa działalność organów samorządu terytorialnego w zakresie planowania i nakładania obowiązku świadczeń osobistych, w tym:

- 1) prowadzi zbiorczy wykaz świadczeń osobistych przewidzianych do realizacji na obszarze województwa,
- 2) planuje wydatki finansowe związane z nakładaniem obowiązku świadczeń osobistych na obszarze województwa,
- 3) nadzoruje zadania związane z planowaniem, typowaniem i nakładaniem świadczeń osobistych na obszarze województwa,
- 4) analizuje potrzeby i możliwości realizacji świadczeń osobistych przez organy gminy na obszarze województwa, a w razie potrzeby wskazuje wójta lub burmistrza (prezydenta miasta), który może zrealizować zadania nałożenia tych świadczeń.”;

81) w art. 208 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Świadczenia rzeczowe mogą być wykonywane na rzecz Sił Zbrojnych, jednostek organizacyjnych stanowiących bazy formowania specjalnie tworzonych jednostek zmilitaryzowanych, jednostek organizacyjnych obrony cywilnej oraz jednostek organizacyjnych wykonujących zadania na

potrzeby obrony państwa albo zwalczania klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków. Jednostkami organizacyjnymi wykonującymi zadania na potrzeby obrony państwa są w szczególności jednostki organizacyjne Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej, jednostki organizacyjne podległe i nadzorowane przez Ministra Obrony Narodowej, nie wchodzące w skład Sił Zbrojnych, a także państwowe jednostki organizacyjne, o których mowa w art. 221 ust. 1 i 2.”;

82) w art. 209:

a) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) w związku z ćwiczeniami wojskowymi lub ćwiczeniami w jednostkach przewidzianych do militaryzacji – siedmiu dni,”;

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Ograniczeń, o których mowa w ust. 1 i 2 oraz w art. 210 i 211, nie stosuje się do używania nieruchomości i rzeczy ruchomych udostępnionych w celu zwalczania klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków.”;

83) w art. 210:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wójt lub burmistrz (prezydent miasta) wydaje decyzję administracyjną o przeznaczeniu nieruchomości lub rzeczy ruchomej na cele świadczeń rzeczowych, w tym planowanych do wykonania w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny, na wniosek organów i jednostek organizacyjnych, o których mowa w art. 202 ust. 1.”;

b) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. W decyzji, o której mowa w ust. 1, można zobowiązać posiadaczy nieruchomości lub rzeczy ruchomych do wykonania tych świadczeń bez odrębnego wezwania.”;

84) w art. 211 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

- „1. Posiadacz nieruchomości lub rzeczy ruchomej, wobec którego wydano ostateczną decyzję administracyjną o przeznaczeniu nieruchomości lub rzeczy ruchomej na cele świadczeń rzeczowych, może być, na wniosek wojskowego komendanta uzupełnień, kierownika jednostki organizacyjnej stanowiącej bazę formowania specjalnie tworzonej jednostki zmilitaryzowanej, kierownika jednostki organizacyjnej wykonującej zadania na potrzeby obrony państwa, o której mowa w art. 208 ust. 2, albo właściwego organu obrony cywilnej, wezwany przez wójta lub burmistrza (prezydenta miasta) do wykonania tego świadczenia.”;
- 85) w art. 212 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Organy administracji rządowej, organy samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorcy są obowiązani, na żądanie wojskowych komendantów uzupełnień oraz właściwych organów obrony cywilnej, do udzielania informacji, według posiadanych ewidencji, o stanie nieruchomości i rzeczy ruchomych mogących być przedmiotem świadczeń rzeczowych.”;
- 86) po art. 215 dodaje się art. 215a w brzmieniu:
- „Art. 215a. Wojewoda koordynuje na obszarze województwa działalność organów samorządu terytorialnego w zakresie planowania i nakładania obowiązku świadczeń rzeczowych, w tym:
- 1) prowadzi zbiorczy wykaz świadczeń rzeczowych przewidzianych do realizacji na obszarze województwa,
 - 2) planuje wydatki finansowe związane z nakładaniem obowiązku świadczeń rzeczowych na obszarze województwa,
 - 3) nadzoruje zadania związane z planowaniem, typowaniem i nakładaniem świadczeń rzeczowych na obszarze województwa,

- 4) analizuje potrzeby i możliwości realizacji świadczeń rzeczowych przez organy gminy na obszarze województwa, a w razie potrzeby wskazuje wójta lub burmistrza (prezydenta miasta), który może zrealizować zadania nałożenia tych świadczeń,
 - 5) może wystąpić do wójta lub burmistrza (prezydenta miasta) z wnioskiem o przeznaczenie nieruchomości na cele świadczeń rzeczowych w związku z użyciem ich w czasie poboru.”;
- 87) w art. 216 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Osoby podlegające obowiązkowi świadczeń osobistych mogą być w każdym czasie w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny powołane do wykonania różnego rodzaju prac doraźnych na rzecz Sił Zbrojnych, obrony cywilnej lub jednostek organizacyjnych wykonujących zadania na potrzeby obrony państwa.”;
- 88) w art. 217 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Organy administracji rządowej, organy samorządu terytorialnego, przedsiębiorcy i inne jednostki organizacyjne, organizacje społeczne oraz osoby fizyczne mogą być w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny zobowiązane do wykonania świadczeń rzeczowych, polegających na oddaniu posiadanych nieruchomości i rzeczy ruchomych do używania przez Siły Zbrojne, jednostki organizacyjne obrony cywilnej lub jednostki organizacyjne wykonujące zadania na potrzeby obrony państwa.”;
- 89) art. 218 otrzymuje brzmienie:
- „Art. 218. Dobra kultury objęte ochroną specjalną w rozumieniu Konwencji Haskiej z dnia 14 maja 1954 r. o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego (Dz.U. z 1957 r. Nr 46, poz. 212) lub ochroną wzmocnioną w rozumieniu Drugiego Protokołu do tej Konwencji z dnia 26 marca 1999 r. nie mogą być przedmiotem

świadczeń rzeczowych. Dobra kultury podlegające w rozumieniu tej Konwencji ochronie ogólnej mogą być przedmiotem świadczeń rzeczowych jedynie za zgodą wojewódzkiego konserwatora zabytków.”;

90) po art. 223 dodaje się rozdział 5 w brzmieniu:

„Rozdział 5

Ewidencja świadczeń

Art. 223a.1. Wojskowi komendanci uzupełnień prowadzą ewidencję wojskową osób fizycznych, osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej podlegających obowiązkowi świadczeń na rzecz obrony oraz rzeczy ruchomych i nieruchomości będących lub mogących być przedmiotem świadczeń rzeczowych.

2. Do ewidencji, o której mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 49 ust. 1 i 2.

3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje rzeczy ruchomych i nieruchomości podlegających ewidencji wojskowej, zakres i sposób prowadzenia ewidencji, z uwzględnieniem w szczególności danych osobowych osób podlegających obowiązkowi świadczeń na rzecz obrony, w tym właścicieli, posiadaczy lub użytkowników rzeczy ruchomych i nieruchomości objętych ewidencją, sposób zbierania, utrwalania i przechowywania danych, a także tryb i zakres ich udostępniania.”;

91) w art. 243 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przedawnienie ścigania i wyrokowania w sprawach o czyny określone w art. 228 i 239–241 nie biegnie w czasie samowolnego przebywania sprawcy za granicą.”;

92) art. 245 otrzymuje brzmienie:

„Art. 245. Sprawy o przestępstwa określone w art. 239–241 należą do właściwości sądów wojskowych.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 30 czerwca 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 1997 r. Nr 10, poz. 55, Nr 106, poz. 678, Nr 107, poz. 688, Nr 117, poz. 753, Nr 121, poz. 770 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 162, poz. 1117, z 1999 r. Nr 1, poz. 7, z 2001 r. Nr 85, poz. 925 i Nr 154, poz. 1800 i 1801 oraz z 2002 r. Nr 141, poz. 1184) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 45 dodaje się art. 45a w brzmieniu:

„Art. 45a.1. Żołnierzom zawodowym dowódca jednostki wojskowej może nadawać klasy kwalifikacyjne odpowiadające poziomowi ich wyszkolenia wojskowego i specjalistycznego, zgodnie z zajmowanym stanowiskiem służbowym, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Klasę kwalifikacyjną nadaje się żołnierzom zawodowym po pozytywnym zdaniu egzaminu przed komisją egzaminacyjną powołaną przez dowódcę jednostki wojskowej.

3. Ustala się cztery rodzaje klas kwalifikacyjnych trzecią, drugą, pierwszą i mistrzowską.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, warunki przyznawania klasy kwalifikacyjnej, tryb jej nadawania, potwierdzania, podwyższania i utraty, sposób przeprowadzania i zdawania egzaminu oraz zakres wiedzy i umiejętności sprawdzanych w czasie egzaminu, a także właściwość dowódców jednostek wojskowych i składy komisji egzaminacyjnych, uwzględniając specyfikę służby oraz, że nadanie klasy kwalifikacyjnej następuje rozkazem dowódcy jednostki wojskowej.”;

2) art. 47 otrzymuje brzmienie:

„Art. 47.1. Żołnierze zawodowi są obowiązani uzyskać zezwolenie Ministra Obrony Narodowej na rozpowszechnianie rezultatów swej działalności naukowej, literackiej, artystycznej lub publicystycznej, zawierających wiadomości stanowiące informacje niejawne.

2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb udzielania zezwoleń żołnierzom zawodowym na rozpowszechnianie rezultatów ich działalności naukowej, literackiej, artystycznej lub publicystycznej, zawierających informacje niejawne, z uwzględnieniem przepisów o ochronie informacji niejawnych oraz faktu, że zezwolenie jest decyzją administracyjną wydaną na wniosek żołnierza lub redaktora naczelnego redakcji, wydawcy, kierownika podmiotu gospodarczego albo dowódcy jednostki (instytucji) wojskowej, zamierzającego rozpowszechnić rezultat działalności żołnierza wymagający zezwolenia. Ponadto rozporządzenie określi wzór zezwolenia.”;

3) w art. 99 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Art. 44, 45a–48, 51, 65 i 67–73”.

Art. 3. W ustawie z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 87) w art. 34 wprowadza się następujące zmiany:

1) po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) żołnierze odbywający nadterminową zasadniczą służbę wojskową.”;

2) pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2) żołnierze odbywający przeszkolenie wojskowe studentów i absolwentów szkół wyższych i studenci odbywający zajęcia wojskowe w czasie trwania studiów,

3) kandydaci na żołnierzy zawodowych.”;

3) pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) żołnierze rezerwy odbywający okresową służbę wojskową.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz.U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1399) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 w ust. 2 pkt 11 otrzymuje brzmienie:

„11) ochrona granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej przez prowadzenie obserwacji statków powietrznych i obiektów latających, przelatujących przez granicę

państwową na małych wysokościach, oraz informowanie o tych przelotach właściwych jednostek Sił Powietrznych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;”;

2) w art. 19 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, zasady współdziałania Straży Granicznej z Siłami Powietrznymi oraz Marynarką Wojenną Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie ochrony granicy państwowej, uwzględniając zakres współdziałania oraz podmioty uprawnione do jego organizacji i koordynacji.”;

3) art. 22 otrzymuje brzmienie:

„Art. 22. Ochronę granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej wykonują Siły Powietrzne we współdziałaniu z innymi rodzajami Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz Strażą Graniczną.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 19 lutego 1993 r. o znakach Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 34, poz. 154 i z 1995 r. Nr 150, poz. 731) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 w ust. 1 w pkt 5 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) flaga sił powietrznych;”;

2) tytuł załącznika nr 13 otrzymuje brzmienie:

„Flaga sił powietrznych”.

Art. 6. W ustawie z dnia 14 grudnia 1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej (Dz. U. z 1996 r. Nr 10, poz. 56 i Nr 102, poz. 474, z 1997 r. Nr 121, poz. 770 i Nr 141, poz. 944, z 1999 r. Nr 11, poz. 95, z 2001 r. Nr 123, poz. 1353 i Nr 154, poz. 1800 oraz z 2002 r. Nr 156, poz. 1301) w art. 2 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) formowanie, przeformowywanie i rozformowywanie jednostek wojskowych oraz nadawanie im etatów;”.

Art. 7. W ustawie z dnia 26 kwietnia 1996 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. Nr 61, poz. 283 i Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 28, poz. 153, Nr 88, poz. 554 i Nr 133, poz. 883, z 1999 r. Nr 110, poz. 1255, z 2000 r. Nr 2, poz. 5, z 2001 r. Nr 81, poz. 877, Nr 106, poz. 1149, Nr 110, poz. 1189 i Nr 154, poz. 1800 oraz z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 153, poz. 1271) w art. 28 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Mianowanie może nastąpić:

- 1) po odbyciu zasadniczej służby wojskowej,
- 2) po przeniesieniu do rezerwy albo
- 3) w przypadku, o którym mowa w art. 44 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2002 r. Nr 21, poz. 205, Nr 74, poz. 676, Nr 81, poz. 732, Nr 113, poz. 984 i 985, Nr 156, poz. 1301, Nr 166, poz. 1363 i Nr ..., poz.).”.

Art. 8. W ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. Nr 98, poz. 602, Nr 123, poz. 779 i Nr 160, poz. 1086, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 133, poz. 872, z 1999 r. Nr 106, poz. 1216, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 43, poz. 483 i Nr 53, poz. 649, z 2001 r. Nr 27, poz. 298, Nr 106, poz. 1149, Nr 110, poz. 1189, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1371, Nr 129, poz. 1444 i Nr 130, poz. 1452 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 89, poz. 804 i Nr 113, poz. 984) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 80c w ust. 1 w pkt 12 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 13 w brzmieniu:
„13) wojskowym komendantom uzupełnień.”;
- 2) w art. 88 ust. 6 otrzymuje brzmienie:
„6. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, uwzględniając konieczność posiadania szczególnych kwalifikacji przez osoby wykonujące zadania związane z obronnością, określi, w drodze rozporządzenia, wymagane uprawnienia do kierowania przez żołnierzy w czynnej służbie wojskowej pojazdami specjalnymi i używanymi do celów specjalnych Sił Zbrojnych. Rozporządzenie to może określić w sposób odmienny od przepisów ust. 2 i 3 wymagane uprawnienia, zapewniając aby żołnierze wykonujący te zadania posiadali odpowiednie umiejętności.”;
- 3) w art. 100c w ust. 1 po pkt 9 dodaje się pkt 10 w brzmieniu:
„10) wojskowym komendantom uzupełnień.”.

Art. 9. W ustawie z dnia 7 maja 1999 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie ustawy o uposażeniu żołnierzy (Dz.U. Nr 50, poz. 500 oraz z 2001 r. Nr 27, poz. 298) skreśla się art. 4.

Art. 10. W ustawie z dnia 22 czerwca 2001 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (Dz.U. Nr 67, poz. 679 oraz z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 117, poz. 1007) po art. 25 dodaje się art. 25a w brzmieniu:

„Art. 25a.1. Do oczyszczania terenów i unieszkodliwiania materiałów wybuchowych i niebezpiecznych pochodzenia wojskowego mogą być użyte Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, tryb zgłaszania, zabezpieczania oraz oczyszczania terenów i unieszkodliwiania materiałów wybuchowych i niebezpiecznych pochodzenia wojskowego oraz warunki odpłatności za te czynności, z uwzględnieniem w szczególności rodzaju i stopnia zagrożenia, rodzajów materiałów wybuchowych i niebezpiecznych oraz sposobu i miejsca dokonywania tych czynności.”.

Art. 11. W ustawie z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz.U. Nr 130, poz. 1112) w art. 121 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, zasady współdziałania organów zarządzania ruchem lotniczym z Siłami Powietrznymi Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, z uwzględnieniem sposobu postępowania Sił Powietrznych w stosunku do cywilnych i wojskowych statków powietrznych przekraczających granicę państwową bez wymaganego zezwolenia lub niepodporządkowujących się poleceniom organów zarządzania ruchem lotniczym.”.

Art. 12. Przepisy wykonawcze wydane na podstawie upoważnień zmienianych niniejszą ustawą pozostają w mocy do czasu zastąpienia ich przepisami wydanymi na podstawie niniejszej ustawy, nie dłużej jednak niż przez dwadzieścia cztery miesiące od dnia jej wejścia w życie.

Art. 13. Karty mobilizacyjne wydane żołnierzom rezerwy na podstawie przepisów zmienianych niniejszą ustawą zachowują moc do czasu ich unieważnienia lub zamiany.

Art. 14. Ogłoszenie tekstu jednolitego ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej nastąpi w terminie sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 15. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 56, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2004 r.

UZASADNIENIE

I. Istniejący stan rzeczy, potrzeba i cel nowelizacji ustawy.

Poważnym zagrożeniem funkcjonowania systemu obronnego, a w tym także Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej jest niedostosowanie obecnie obowiązujących regulacji prawnych z zakresu spełniania obowiązku wojskowego do zmieniających się uwarunkowań prawnych.

Obowiązująca ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002 r. Nr 21, poz. 205, Nr 74, poz. 676, Nr 81, poz. 732, Nr 113, poz. 984 i 985, Nr 156, poz. 1301 i Nr 166, poz. 1363) w obecnym brzmieniu nie przystaje do istniejących wymogów i potrzeb służby wojskowej.

Siły Zbrojne są zmuszone do dostosowywania się do zmieniających się warunków prawnych, społecznych, politycznych, ekonomicznych, międzynarodowych itd. Mając powyższe na względzie konieczne jest przeprowadzenie kolejnej nowelizacji ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, która usprawni funkcjonowanie Sił Zbrojnych, umożliwi wykonywanie określonych zobowiązań sojuszniczych i międzynarodowych, a także – co należy szczególnie podkreślić – zwiększy upodmiotowienie obywateli odbywających czynną służbę wojskową.

II. Szczegółowe uzasadnienie zmian, z uwzględnieniem różnic między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym.

Projektowana nowelizacja zakłada wyłącznie niezbędne i możliwe minimum, którego celem podstawowym jest dostosowanie przepisów ustawy o powszechnym obowiązku obrony

Rzeczypospolitej Polskiej do potrzeb wynikających z zapisów „Programu Przebudowy i Modernizacji Technicznej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2001 – 2006”.

Potrzeba zdefiniowania w art. 3 w dodawanym ust. 5 (art. 1 pkt 1) pojęcia „jednostka wojskowa” wynika z okoliczności, że w wielu aktach prawnych pojęcie to występuje, ale żaden z nich go nie definiuje. Ponadto w dodawanym ust. 6 definiuje się pojęcie „związku organizacyjnego”. Konsekwencją tych zmian jest proponowana nowela ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej (Dz. U. z 1996 r. Nr 10, poz. 56 i Nr 102, poz. 474, z 1997 r. Nr 121, poz. 770 i Nr 141, poz. 944, z 1999 r. Nr 11, poz. 95, z 2001 r. Nr 120, poz. 1353 i Nr 154, poz. 1800 oraz z 2002 r. Nr 156, poz. 1301) – zawarta w art. 6.

Odnosząc się do propozycji zmiany w art. 14 (art. 1 pkt 4), należy wyjaśnić, że w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2001 r. Nr 80, poz. 872 i Nr 128, poz. 1407 oraz z 2002 r. Nr 37, poz. 329, Nr 41, poz. 365, Nr 62, poz. 558 i Nr 89, poz. 804) ustawodawca (w załączniku) określił, że dowódcy okręgów wojskowych, szefowie wojewódzkich sztabów wojskowych i wojskowi komendanci uzupełnień są organami administracji niezespolonej. Również nowelizowana ustawa w art. 14 ust. 3 wskazuje jako terenowe organy wykonawcze Ministra Obrony Narodowej w sprawach operacyjno-obronnych i administracji wojskowej:

- 1) dowódców okręgów wojskowych,
- 2) szefów wojewódzkich sztabów wojskowych,
- 3) wojskowych komendantów uzupełnień.

Zgodnie jednak z przepisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej dla organów tych konieczne jest określenie – w akcie powszechnie obowiązującego prawa – ich zadań. Zadania te po dokonaniu nowelizacji określałby Minister Obrony Narodowej, który przejąłby również dotychczasowe zadanie Rady Ministrów w zakresie organizacji i określania terytorialnego zasięgu działania okręgów wojskowych.

Projekt nie zakłada więc likwidacji okręgów wojskowych, jako terenowych organów administracji wojskowej, ale wyłącznie przenosi kompetencję do określania ich siedzib i terytorialnego zasięgu działania z Rady Ministrów na Ministra Obrony Narodowej, któremu są one podporządkowane.

Z uwagi na konieczność zapewnienia ciągłości przepisów prawa, w tym również aktów wykonawczych, co w aspekcie właściwego funkcjonowania organów administracji publicznej ma szczególne znaczenie, zaproponowany został w projekcie przepis przejściowy

(art. 12), utrzymujący w mocy akty wykonawcze wydane na podstawie dotychczasowych upoważnień do czasu ich zastąpienia nowymi, wydanymi już na podstawie nowych upoważnień, nie dłużej jednak niż przez dwadzieścia cztery miesiące. W ten sposób na okres przejściowy zostaną utrzymane w mocy rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 września 1998 r. w sprawie utworzenia okręgów wojskowych oraz określenia ich siedzib i terytorialnego zasięgu działania (Dz. U. z 1998 r. Nr 120, poz. 774) oraz rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 16 maja 2002 r. w sprawie utworzenia oraz ustalenia siedzib i terytorialnego zasięgu działania wojewódzkich sztabów wojskowych i wojskowych komend uzupełnień (Dz. U. z 2002 r. Nr 73, poz. 670).

Treść art. 39 ust. 8, art. 48 ust. 4, art. 50 ust. 5, art. 52 ust. 5, art. 53 ust. 5, art. 64 ust. 4, art. 73, art. 79 ust. 4, art. 108 ust. 4 i art. 116 ust. 2 (art. 1 pkt 11 lit. e, pkt 17, pkt 19 lit. b, pkt 21 lit. b, pkt 22 lit. b, pkt 28 lit. d, pkt 29, pkt 32 lit. b, pkt 49 lit. c i pkt 52), stanowiąca upoważnienia do wydania aktów wykonawczych została uzupełniona stosownie do wymogów konstytucyjnych o niezbędne wytyczne. Zmiana ta ma charakter formalny, ponieważ propozycje wytycznych nie zmieniają istoty zmienianych przepisów, ani tym bardziej obowiązujących aktów wykonawczych, z tego względu za celowe uznano utrzymanie w mocy dotychczasowych aktów wykonawczych.

Propozycja uszczegółowienia art. 26 i 29 (art. 1 pkt 5 i 6) o przepisy dotyczące zakresu czynności obowiązkowych prowadzonych przez komisje lekarskie jest uzasadniona ze względu na konieczność oparcia orzekania o zdolności do czynnej służby wojskowej – skutkującego możliwością nałożenia na obywatela określonych obowiązków w przyszłości (np. powołania do służby wojskowej lub zwolnienia z niej) – na rzetelnym zakresie badań lekarskich, stanowiących niezbędne minimum oraz dających udokumentowaną podstawę tego działania. Nie uważa się również za stosowne poddawanie obowiązkowi badań lekarskich osób, w stosunku do których orzeczono już całkowitą niezdolność do pracy, a powtórne poddawanie tych osób nowym badaniom jest niecelowe i społecznie nieuzasadnione. Każdorazowo jednak o poddaniu tych osób nowym badaniom lekarskim, w przypadku gdy nie byłoby możliwe określenie zdolności tych osób do czynnej służby wojskowej na podstawie przedstawionych orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy, decydowałby przewodniczący komisji lekarskiej.

Dodanie art. 30a i skreślenie w art. 26 ust. 4 (art. 1 pkt 5 i 8) wynikają z potrzeby kompleksowego unormowania problematyki zdolności do czynnej służby wojskowej oraz

stworzenia podstaw prawnych do określenia trybu postępowania wojskowych komisji lekarskich.

Wyjaśnić należy, że pod pojęciem „całkowicie niezdolni do pracy” rozumie się zarazem osoby uznane za „całkowicie niezdolne do pracy i do samodzielnej egzystencji”.

Z kolei orzeczenia o uznaniu osób za „całkowicie niezdolnych do pracy i do samodzielnej egzystencji” lub za „całkowicie niezdolnych do pracy”, na podstawie art. 12 ust. 2 i art. 13 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118, z 1999 r. Nr 38, poz. 360, Nr 70, poz. 774, Nr 72, poz. 801 i 802 i Nr 106, poz. 1215, z 2000 r. Nr 2, poz. 26, Nr 9, poz. 118, Nr 19, poz. 238, Nr 56, poz. 678 i Nr 84, poz. 948, z 2001 r. Nr 8, poz. 64, Nr 27, poz. 298, Nr 85, poz. 924, Nr 89, poz. 968, Nr 111, poz. 1194 i Nr 154, poz. 1792 oraz z 2002 r. Nr 74, poz. 676) są traktowane, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 i Nr 160, poz. 1082, z 1998 r. Nr 99, poz. 628, Nr 106, poz. 668, Nr 137, poz. 887, Nr 156, poz. 1019 i Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 49, poz. 486, Nr 90, poz. 1001, Nr 95, poz. 1101 i Nr 111, poz. 1280, z 2000 r. Nr 48, poz. 550 i Nr 119, poz. 1249, z 2001 r. Nr 39, poz. 459, Nr 100, poz. 1080, Nr 125, poz. 1368, Nr 129, poz. 1444 i Nr 154, poz. 1792 i 1800 oraz z 2002 r. Nr 169, poz. 1387), na równi z orzeczeniami odpowiednio o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Natomiast osoby zaliczone do tzw. dawnych „grup inwalidzkich” stały się na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych osobami uznawanymi za niepełnosprawne. Orzeczenie o I grupie inwalidzkiej w rozumieniu tej ustawy traktuje się na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, a orzeczenie II grupy inwalidów na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Ustawa ta uchyliła zarazem ustawę z dnia 9 maja 1991 r. o zatrudnianiu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 46, poz. 201, Nr 80, poz. 350 i Nr 110, poz. 472, z 1992 r. Nr 21, poz. 85, z 1993 r. Nr 11, poz. 50 i Nr 28, poz. 127, z 1995 r. Nr 1, poz. 1, Nr 5, poz. 25 i Nr 120, poz. 577 oraz z 1996 r. Nr 100, poz. 461), w której to niektóre przepisy odnosiły się do grup inwalidzkich.

W związku z powyższym za poborowych uznanych za całkowicie niezdolnych do pracy uważa się również w rozumieniu projektu poborowych:

- 1) całkowicie niezdolnych do pracy i do samodzielnej egzystencji,

- 2) o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- 3) o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
- 4) I grupy inwalidzkiej,
- 5) II grupy inwalidzkiej

- pod warunkiem prawomocnej decyzji (orzeczenia) właściwego organu (komisji, lekarza-orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych).

Ponadto propozycja dodania w art. 29 ust. 3 ma na celu ograniczenie ilości składanych przez poborowych i żołnierzy rezerwy wniosków o ponowne kierowanie ich na komisje lekarskie, ponieważ o skierowaniu osoby na badania lekarskie (de facto ciągłe wzruszanie prawomocnych orzeczeń lekarskich) powinny w pierwszym rzędzie decydować potrzeby Sił Zbrojnych i stąd pozostawienie możliwości kierowania z urzędu do właściwej komisji lekarskiej przez wojskowego komendanta uzupełnień. Podkreślić należy, że nie ograniczy się praw osób podlegających powszechnemu obowiązkowi obrony do poddania się po raz wtóry badaniom lekarskim, jednakże nie można dopuścić do sytuacji, w której budżet państwa finansuje działania nie mające przełożenia na potrzeby uzupełnieniowe wojska.

Zmiana wskazana w art. 30 ust. 4a (art. 1 pkt 7) projektu wiąże się z tym, że nie wszystkie zakłady opieki zdrowotnej położone na obszarze powiatu (w zasięgu działania powiatowej komisji lekarskiej) zatrudniają lekarzy specjalistów w pełnej gamie specjalności. Psychologów zatrudniają tylko nieliczne zakłady opieki zdrowotnej – głównie szpitale z oddziałami psychiatrycznymi. Zapewnienie możliwości przeprowadzania poborowym badań specjalistycznych, a zwłaszcza badań psychologicznych w drodze umów z zakładami opieki zdrowotnej staje się coraz trudniejsze, a niekiedy niemożliwe. Stąd wprowadzenie zapisu dopuszczającego możliwość zawierania umów także z lekarzami prowadzącymi gabinety prywatne oraz z psychologami zatrudnionymi poza zakładami opieki zdrowotnej.

Potrzeba dodania ust. 3 w art. 35 (art. 1 pkt 9) wynika z konieczności ustawowego jednoznacznego określenia wszystkich czynności realizowanych w trakcie poboru. Zaczęły bowiem rodzić się wątpliwości czy dotychczasowe czynności wykonywane przez wojskowego członka powiatowej komisji poborowej, takie jak nadzór nad aktualizowaniem ewidencji wojskowej, nadawanie przeznaczeń i wydawanie książeczek wojskowych są czynnościami związanymi z poborem i czy należy realizować je właśnie w trakcie poboru. Zgłoszona propozycja, potwierdzając ustawowo stan faktyczny, jednoznacznie rozstrzyga tę kwestię, wskazując pełny zakres czynności wykonywanych w ramach poboru.

Zmiana terminologii (art. 38 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 3 oraz art. 189 ust. 1 – art. 1 pkt 10 i 69) czynności wykonywanych przez komisję poborową w ramach orzekania o służbie zastępczej ma wyłącznie charakter porządkowy. W istocie bowiem chodzi o przyznanie tej służby, nie zaś skierowanie do niej, ponieważ w tym przedmiocie decydują właściwe organy zatrudnienia.

Propozycja zmiany w art. 39 ust. 2 (art. 1 pkt 11 lit. b) polega na skreśleniu wyrazów „nie dłużej jednak niż do końca roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym poborowy kończy dwudziesty siódmy rok życia”. Była ona przedmiotem posiedzenia Wspólnej Komisji Rządu i Episkopatu, a także przedmiotem konsultacji z zainteresowanymi kościołami i innymi związkami wyznaniowymi, posiadającymi wyższe seminaria duchowne, zgromadzenia zakonne i szkoły duchowne.

Powyższy projekt został zaakceptowany przez wszystkich zainteresowanych. Jedynie Rada Kościoła Chrześcijan Baptystów w Rzeczypospolitej Polskiej, nie zgłaszając do niego uwag, wyraziła przekonanie oparte na przepisie art. 25 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, że projektowana nowelizacja może nastąpić wyłącznie po podpisaniu przez Radę Ministrów stosownej umowy z przedstawicielstwem Kościoła. W ocenie Rządu nowelizacja ta, nie wprowadzająca żadnych zmian do ustaw o stosunku państwa do poszczególnych kościołów i innych związków wyznaniowych, jako dotycząca przepisu o charakterze powszechnym, nie mieści się w dyspozycji art. 25 ust. 5 Konstytucji i nie wymaga określonego tam trybu postępowania.

Nowelizacja art. 42 (art. 1 pkt 12) ma uprościć postępowanie administracyjne prowadzone przez wojskowego komendanta uzupełnień w sprawach udzielania odroczeń zasadniczej służby wojskowej, zmniejszyć koszty tego postępowania, ograniczyć biurokrację, a jednocześnie nie naruszyć praw poborowych. Propozycja ta wychodzi naprzeciw stosowanej w nauce prawa administracyjnego zasadzie ograniczonego formalizmu. Działanie organów administracji publicznej w taki sposób, bez potrzeby wydawania decyzji administracyjnych w sprawach należących do czynności materialno-technicznych administracji, niejednokrotnie dopuszcza ustawodawca. Z zakresu tych czynności byłyby jednak wyłączone odroczenia określone w art. 39 ust. 3 (sprawy osobiste i rodzinne), jako zbyt uznaniowe i podlegające z tego powodu formalnym rygorom decyzji administracyjnej. Wskazać należy również, że uproszczona procedura załatwiania spraw, pomimo wyłączenia odwołań od decyzji, byłaby poddana kontroli administracji w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego w postaci postępowania w sprawach skarg i wniosków, a także poddana kontroli sądowej. Przesądza bowiem o tym art. 16 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz. U. Nr 74, poz. 368 i Nr 104, poz. 515, z 1997 r. Nr 75, poz. 471, Nr 106, poz. 679, Nr 114, poz. 739 i Nr 144, poz. 971, z 1998 r. Nr 162, poz. 1126, z 1999 r. Nr 75, poz. 853, z 2000 r. Nr 2, poz. 5, Nr 48, poz. 552, Nr 60, poz. 704 i Nr 91,

poz. 1008, z 2001 r. Nr 49, poz. 508 i 509, Nr 98, poz. 1070 i Nr 101, poz. 1113 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984, Nr 141, poz. 1177 i Nr 169, poz. 1387).

Propozycja zmian w art. 46 ust. 2 pkt 3 (art. 1 pkt 15 lit. a) wynika z potrzeby uszczegółowienia problematyki udzielania odroczeń czynnej służby wojskowej poborowym, w celu stworzenia jasnych i precyzyjnych norm prawnych, adresowanych do wszystkich podmiotów uczestniczących w stosowaniu i wykonywaniu przepisów prawa, stanowiących o terminach powołań do czynnej służby wojskowej, a więc faktycznie o zakresie czasowym podlegania obowiązkowi służby wojskowej poborowych.

Propozycja zmiany w art. 47 ust. 2 pkt 2 (art. 1 pkt 16) jest podyktowana koniecznością wprowadzenia jednolitej nomenklatury w odniesieniu do związków wyznaniowych, w takim brzmieniu jak zawarte w art. 39 ust. 2 zmienianej ustawy.

Upoważnienie dowódcy jednostki wojskowej w art. 49 (art. 1 pkt 18) do prowadzenia ewidencji wojskowej osób odbywających czynną służbę wojskową oraz posiadających nadany do tej jednostki przydział mobilizacyjny będzie ustawowym wskazaniem czynności wykonywanych przez ten organ wojskowy w ramach jego zwykłego zakresu działania mieszczącego się w kompetencjach administracyjnych i dowódczych.

Propozycja zmiany w art. 51 ust. 1 pkt 1 i skreślenie art. 51 ust. 1 pkt 3 (art. 1 pkt 20 lit. a) wynika z konieczności uwzględnienia w zmienianej ustawie faktu pozbawienia prokuratora kompetencji do dokonania tymczasowego aresztowania, jak również likwidacji kolegów do spraw wykroczeń. Ponadto w art. 51 ust. 2 (art. 1 pkt 20 lit. b) powinna zostać odzwierciedlona konstytucyjna nazwa naczelnego organu administracji rządowej – Ministra Sprawiedliwości.

W obowiązującym stanie prawnym wykonywanie przepisów art. 52 ust. 2 i 3 oraz art. 72 ust. 1 zmienianej ustawy powoduje trudności związane ze zwrotem kosztów podróży, przejazdów osób wzywanych w sprawach powszechnego obowiązku obrony. Zachodzi zatem potrzeba precyzyjnego określenia sposobu wykonywania tych przepisów przez organy wojskowe i stąd propozycja zmiany w art. 52 ust. 3 i art. 72 (art. 1 pkt 21 lit. a i pkt 29). Za przyjęciem rozwiązań w zaproponowanym kształcie przemawiają postępujące procesy zmian strukturalnych oraz prywatyzacja przewozów osobowych, powodujące sytuację, że dalsze utrzymywanie centralnego sposobu rozliczania przejazdów osób wezwanych do osobistego stawienia się w sprawach dotyczących powszechnego obowiązku obrony oraz powoływanych do czynnej służby wojskowej i zwalnianych z tej służby stało się trudne do realizacji.

Uregulowania zawarte w projektowanych ust. 3a i 3b w art. 53 (art. 1 pkt 22 lit. a) obecnie normuje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 sierpnia 1992 r. w sprawie zasad i trybu spełniania wojskowego obowiązku meldunkowego oraz uzyskiwania zezwolenia na wyjazd i pobyt za granicą, a także organów właściwych w tych sprawach. Biorąc pod uwagę, że zakres normowanej materii wkracza w zakres praw i wolności człowieka i obywatela jest zasadne ujęcie tych uregulowań bezpośrednio w ustawie.

W związku z powyższym odstępuje się w art. 53 ust. 5 (art. 1 pkt 22 lit. b) od upoważnienia Rady Ministrów do podziału wojskowego obowiązku meldunkowego.

Wprowadzenie zmiany w art. 58 ust. 3 pkt 2 (art. 1 pkt 24) ma na celu skorelowanie nowelizowanych przepisów z obecnie obowiązującymi unormowaniami dotyczącymi orzekania o niepełnosprawności.

Wprowadzenie uregulowań ustawowych (art. 59a, art. 60 ust. 9, art. 109a i art. 110 – art. 1 pkt 25, pkt 26 lit. e oraz pkt 50 i 51) dotyczących służby w razie ogłoszenia mobilizacji lub w czasie wojny, przydziału mobilizacyjnego, pracowniczego przydziału mobilizacyjnego i karty mobilizacyjnej w aktualnych uwarunkowaniach państwa prawa nabiera istotnego znaczenia. Problematyka uzupełnień Sił Zbrojnych na czas mobilizacji i wojny jest realizowana w sposób ciągły i planowy już w okresie pokoju, jednakże działania te choć bardzo ważne z punktu widzenia obronności państwa, w zasadzie nie mają odpowiedniego umocowania ustawowego. Problematyka przydziałów mobilizacyjnych i kart mobilizacyjnych, w związku z koniecznością przygotowania Sił Zbrojnych do działań na wypadek wojny i niejawnością tych informacji, podlega szczególnej ochronie z punktu widzenia obronności państwa, dlatego więc utrzymanie dla niej szczególnego trybu, w tym postępowania jednoinstancyjnego, jest w pełni uzasadnione. Zmiana tego stanu rzeczy niesie za sobą ryzyko nieuzupełnienia stanowisk służbowych w Siłach Zbrojnych po wprowadzeniu mobilizacji, a co za tym idzie poważne trudności w zapewnieniu obrony państwa w okresie wojny.

Nowością jest objęcie powyższą regulacją również pracowników wojska. Pamiętać jednak należy, że w razie ogłoszenia mobilizacji lub w czasie wojny Siły Zbrojne przechodzą na nowy wojenny etat, co w świetle prawa pracy oznaczać może ustanie stosunku pracy z przyczyn leżących po stronie pracodawcy. Do tej sytuacji nie można dopuścić, zwłaszcza, że dowódcy jednostek wojskowych w okresie mobilizacyjnego rozwijania Sił Zbrojnych, nie powinni być absorbowani do wykonywania czynności związanych z podpisywaniem nowych

umów o pracę, udziałem w zbędnych sporach z zakresu prawa pracy czy poszukiwaniem pracowników na obsadzenie istniejących vacatów.

Podkreślić należy, że propozycje zmian w zakresie przydziałów mobilizacyjnych żołnierzy rezerwy nie spowodują zwiększenia wydatków budżetowych, bowiem problematyka ta jest na bieżąco i stale realizowana przez Siły Zbrojne. Również w zakresie pracowników i pracowniczych przydziałów mobilizacyjnych nie przewiduje się zwiększenia wydatków budżetowych. Uważa się, że koszty czynności administracyjnych w zakresie nadawania przydziałów mobilizacyjnych pracownikom do jednostek wojskowych zbilansują się, ponieważ aktualnie czynności te są realizowane na podobnych zasadach, ale z uwagi na brak stosownych podstaw prawnych, potrzeby jednostek wojskowych w tym zakresie uzupełnia się w oparciu o świadczenia osobiste. Jest to jednak działanie wymuszone i traktowane doraźnie. Również nie ma potrzeby wydzielenia określonych kwot w celu zabezpieczenia dla tych osób kart i tabliczek tożsamości, ponieważ dokumenty te są już przygotowane w stosunku do potrzeb, w oparciu o odpowiednie regulacje przepisów wykonawczych (zarządzenie Ministrów Obrony Narodowej i Spraw Wewnętrznych z dnia 30 listopada 1994 r. w sprawie kart i tabliczek tożsamości w wojsku – M. P. Nr 65, poz. 585).

Wprowadzenie takiego zapisu w art. 60 ust. 2a (art. 1 pkt 26 lit. a) ma na celu nadanie rygoru natychmiastowej wykonalności decyzji o powołaniu do czynnej służby wojskowej, z mocy ustawy. Zgodnie bowiem z przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego decyzja podlega wykonaniu przed upływem terminu do wniesienia odwołania w przypadku, gdy na mocy przepisów ustaw odrębnych podlega ona natychmiastowemu wykonaniu. W sytuacji takiej, wniesienie odwołania nie wstrzymuje wykonania decyzji. Obecnie przesądza o tym art. 61 nowelizowanej ustawy, stanowiący o obowiązku stawienia się do służby, jednak istnieje potrzeba określenia wprost tego wymogu również w kartach powołania.

Propozycja zmiany w przepisie art. 60 ust. 5 (art. 1 pkt 26 lit. b) zmierza do uregulowania dwóch kwestii:

- 1) dostosowania nazwy „urzędów pocztowo-telekomunikacyjnych” do obowiązującej aktualnie nazwy „jednostek organizacyjnych przedsiębiorstwa użyteczności publicznej „Poczta Polska””, co wynika z ustawy z dnia 30 lipca 1997 r. o państwowym przedsiębiorstwie użyteczności publicznej „Poczta Polska” (Dz. U. Nr 106, poz. 675, z 2000 r. Nr 120, poz. 1268 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253) oraz statutu tego przedsiębiorstwa, stanowiącego załącznik do obwieszczenia Ministra Łączności z dnia 28

kwietnia 1998 r. w sprawie ogłoszenia statutu państwowego przedsiębiorstwa użyteczności publicznej „Poczta Polska” (M.P. Nr 15, poz. 221),

- 2) upoważnienia dowódców jednostek wojskowych do doręczania dokumentów powołania w celu mobilizacyjnego uzupełnienia Sił Zbrojnych.

Obecnie zmieniana ustawa nie przewiduje, że przedsięwzięcia związane z doręczaniem kart powołania mogą realizować jednostki wojskowe. Uniemożliwia to uruchomienie tego procesu w razie braku możliwości ich wykonania przez wojskowych komendantów uzupełnień lub administrację samorządową (np. zniszczenie wojskowej komendy uzupełnień, zniszczenie lub zagubienie dokumentów powołania, warunki zakłóceń w okresie doręczania).

W razie potrzeby jednostki wojskowe na podstawie posiadanych dokumentów będą mogły wystawić duplikaty kart powołania i doręczyć je do organów administracji samorządowej, uruchamiając tym samym akcję doręczania ich adresatom, albo w razie konieczności same przystąpić do dokonania tych doręczeń. Upoważnienie jednostek wojskowych w ustawie pozwoli na stworzenie jednoznacznej podstawy prawnej do realizacji tego przedsięwzięcia, gdyż do tej pory dokonywano tego korzystając wyłącznie z uprawnień wojskowego komendanta uzupełnień.

Propozycja zmiany w art. 60 ust. 7 (art. 1 pkt 26 lit. c) zmierza do zobligowania organów administracji publicznej, jednostek organizacyjnych Poczty Polskiej oraz Policji do doręczania dokumentów powołania również w dniach wolnych od pracy – o każdej porze doby bez ponoszenia przez Siły Zbrojne dodatkowych kosztów. Zapis taki będzie umożliwiał uruchomienie procesu mobilizacyjnego rozwinięcia Sił Zbrojnych stosownie do możliwości zaistnienia sytuacji kryzysowych oraz konieczności realizacji zobowiązań sojuszniczych, która może wystąpić w różnym czasie, a nie tylko w dni robocze.

W art. 64 ust. 1 i 4, jak również w art. 47 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 1997 r. Nr 10, poz. 55, Nr 106, poz. 678, Nr 107, poz. 688, Nr 117, poz. 753, Nr 121, poz. 770 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 162, poz. 1117, z 1999 r. Nr 1, poz. 7, z 2001 r. Nr 85, poz. 925 i Nr 154, poz. 1800 i 1801 oraz z 2002 r. Nr 141, poz. 1184 – art. 1 pkt 28 lit. a i lit. d oraz art. 2 pkt 2) zakłada się ujednoczenie używania terminu „informacje niejawne”. Ponadto art. 64 ust. 4 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej i art. 47 ust. 2 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych uzupełnia się o stosowne wytyczne.

Dodanie przepisu art. 64 ust. 5 (art. 1 pkt 28 lit. e) jest zasadne ze względu na potrzebę dostosowania wymogów ochrony informacji niejawnych do nowych przepisów prawnych regulujących tę problematykę. Mogą bowiem zaistnieć sytuacje, w związku z potrzebami obsadzenia określonych stanowisk (funkcji) przez żołnierzy rezerwy, w których ci żołnierze powinni posiadać zgodę na dostęp do tajemnicy państwowej lub służbowej. Obecnie jednak nie ma podstaw prawnych do przeprowadzenia właściwego postępowania wyjaśniającego w tej sprawie i wydawania odpowiedniego dopuszczenia, jeżeli żołnierze rezerwy nie wyrażą na to zgody.

Dodanie nowych upoważnień ustawowych (art. 83 ust. 3, art. 86 ust. 4 i art. 108 ust. 5 – art. 1 pkt 36 i 37 oraz pkt 49 lit. d) jest wynikiem braku uregulowań dotyczących pragmatyki żołnierzy niezawodowych w postaci aktu prawnego co najmniej rangi rozporządzenia. Nie ulega wątpliwości, że problematyka ta mieści się w zakresie wewnętrznego funkcjonowania Sił Zbrojnych i podległości służbowej, z tego więc powodu sprawy te nie należą do kognicji Naczelnego Sądu Administracyjnego, nie mniej jednak żołnierze niezawodowi powinni mieć zagwarantowany niezbędny zakres tych praw w powszechnie obowiązujących przepisach prawa, zwłaszcza iż obliuguje do tego wprost przepis art. 63 zmienianej ustawy. Ponadto należy wyjaśnić, że sposób odbywania czynnej służby wojskowej został określony w przypadku przeszkolenia wojskowego oraz ćwiczeń wojskowych, nie ma więc uzasadnienia prawnego brak takich regulacji w stosunku do innych form czynnej służby wojskowej żołnierzy niezawodowych.

Zawarcie w przepisie ust. 7 w art. 87 (art. 1 pkt 38) upoważnienia dla Ministra Obrony Narodowej do podejmowania w sprawach indywidualnych – uzasadnionych szczególnie ważną sytuacją osobistą lub rodzinną żołnierza – decyzji o zwolnieniu takiego żołnierza ze służby wojskowej przed odbyciem jej ustawowego okresu, zostało podyktowane licznymi wystąpieniami żołnierzy oraz ich rodzin, a także posłów i senatorów kierowanymi do Ministra Obrony Narodowej, wskazującymi na potrzebę stworzenia uregulowań ustawowych w tym zakresie. Należy podkreślić, że tego typu uregulowanie było już ujęte w przedmiotowej ustawie, po czym nowelizacją z 1991 r. zostało zniesione.

Zmiana w art. 99 (art. 1 pkt 43) ma charakter techniczny, jednakże jest ona celowa, gdyż poszerza definicję żołnierza rezerwy i eliminuje możliwość podważania zasadności odbywania ćwiczeń wojskowych przez byłych żołnierzy zawodowych, będących również żołnierzami rezerwy, choć przeniesionymi do rezerwy na podstawie odrębnych przepisów.

Rozszerzenie katalogu osób mogących odbywać służbę okresową (art. 100 ust. 3 i art. 108 ust. 1 – art. 1 pkt 44 i pkt 49 lit. a), jest podyktowane koniecznością sprostania wymogom Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego. Jedną z charakterystycznych cech działań wojskowych tej organizacji prowadzonych w czasie pokoju jest możliwy udział sił sojuszu w sytuacjach kryzysowych, mających głównie na celu likwidację zagrożeń w ramach działań prewencyjnych. Polskie ustawodawstwo dotychczas nie przewiduje regulacji w tej dziedzinie. Uważa się, że służba okresowa znakomicie zabezpieczy potrzeby uzupełnieniowe Sił Zbrojnych w sytuacjach szczególnych, pod warunkiem objęcia nią również szeregowych rezerwy. Zapotrzebowanie bowiem na tę grupę żołnierzy może być największe. Należy wskazać ponadto, że limit osobowy żołnierzy odbywających służbę okresową byłby – podobnie jak obecnie – określany przez Radę Ministrów w trybie art. 57 zmienianej ustawy. W związku z tym nie ma zagrożenia dowolności wprowadzania okresowej służby wojskowej, ponieważ o służbie tej decyduje cały Rząd. Sam fakt rozszerzenia katalogu osób mogących odbyć ten rodzaj czynnej służby wojskowej nie spowoduje zwiększenia wydatków budżetowych, bowiem o wydatkach tych każdorazowo na zasadach obowiązujących obecnie zdecyduje Rada Ministrów, ustalając corocznie stosowny limit, natomiast zmiana przyjętego limitu w razie uzasadnionej potrzeby pociągnie za sobą automatycznie zmianę wydatków budżetowych.

Również propozycja przedłużenia obowiązującego czasu odbywania zasadniczej służby wojskowej oraz ćwiczeń wojskowych, przez zmianę w art. 82 ust. 5 i art. 104 ust. 3 (art. 1 pkt 35 i 47), służyć ma temu samemu celowi co wspomniana propozycja rozszerzenia zakresu odbywania służby okresowej. W tym przypadku również miano na względzie fakt, że istniejące w tej dziedzinie uregulowania prawne mogą okazać się mało skuteczne, a realność i bezpośredniość zagrożenia wymuszać będą natychmiastowe, choć doraźne działania zmierzające do wyeliminowania zagrożenia, bardziej za pomocą odstraszenia gotowością do użycia Sił Zbrojnych, aniżeli bezpośrednim ich użyciem. Obowiązująca jednak obecnie możliwość przedłużenia czasu trwania zasadniczej służby wojskowej i ćwiczeń wojskowych wyłącznie o jeden miesiąc nie spełni tych oczekiwań, ponieważ nie jest możliwe w tak krótkim czasie powołanie, przeszkolenie, przygotowanie do działań i uzupełnienie jednostek wojskowych nowymi zasobami żołnierzy, którzy byłiby w stanie, bez pogorszenia jakości wykonywanych zadań i obniżenia wartości bojowej jednostek, zastąpić żołnierzy wyszkolonych, ale podlegających zwolnieniu z czynnej służby wojskowej z powodu upływu jej ustawowego czasu trwania.

Obowiązujący obecnie ustawowy wymóg (art. 101 ust. 1 ustawy) zawiadamiania przez wojskowych komendantów uzupełnień żołnierzy rezerwy o ich planowanym powołaniu na ćwiczenia wojskowe z trzymiesięcznym wyprzedzeniem, powoduje zwiększanie kosztów finansowych powołań z racji dodatkowych czynności organów wojskowych; negatywnie wpływa na proces planowania ćwiczeń wojskowych, ograniczając elastyczność działania dowódców jednostek wojskowych i wojskowych komendantów uzupełnień w przypadku zmian terminów ćwiczeń, zmian w potrzebach uzupełnieniowych jednostek, otrzymania informacji o możliwym niestawieniu się żołnierzy rezerwy na te ćwiczenia; komplikuje i wydłuża postępowanie administracyjne, gdyż wydanie decyzji administracyjnej (karta powołania) musi być poprzedzone wydaniem zawiadomienia o zamiarze wydania tej decyzji, co jest konstrukcją prawną nie spotykaną nawet na gruncie prawa wojskowego, ponieważ nie dotyczy to np. poborowych, którzy są powoływani do służby wojskowej na zdecydowanie dłuższy okres niż żołnierze rezerwy. Proponowana zmiana (art. 1 pkt 45) nie ogranicza praw żołnierzy rezerwy, a jedynie przerzuca ciężar uzyskania informacji od organu na samego obywatela, który będąc podmiotem prawa jest do tego w pełni uprawniony.

Propozycja art. 101a (art. 1 pkt 46) tworzy ustawową możliwość odbywania ćwiczeń wojskowych, w uzasadnionych wypadkach, poza jednostkami wojskowymi. Zapis ten nie tworzy dowolności ani przesłanek do nadużywania tej możliwości. Dotyczyłoby to wyłącznie jednostek organizacyjnych umiejscowionych w resorcie Obrony Narodowej, podporządkowanych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej. Są to przede wszystkim szpitale wojskowe, które wykonują zadania zlecone na rzecz Sił Zbrojnych w zakresie spraw mobilizacyjnych i szkolenia żołnierzy rezerwy. Jednostkami tymi z reguły kierują żołnierze zawodowi, którzy są przełożonymi wszystkich żołnierzy pełniących (odbywających) służbę w tych jednostkach (§ 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 marca 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad tworzenia, przekształcania, likwidacji, organizacji, zarządzania i kontroli zakładów opieki zdrowotnej utworzonych przez Ministra Obrony Narodowej – Dz. U. Nr 20, poz. 245), a ponadto w jednostkach tych pełnią służbę w celu realizacji wspomnianych zadań wyznaczeni żołnierze zawodowi. Podobna sytuacja dotyczy np. sądów wojskowych.

Zmiana w art. 104 ust. 2 (art. 1 pkt 47) ma wyłącznie charakter techniczny, jest jednak zasadna ze względu na wykładnię językową dotychczasowego przepisu, gdyż mogą zaistnieć obawy, że terminy „odbyte ćwiczeń wojskowych” i „powołanie do odbycia ćwiczeń wojskowych” nie są tożsame.

Zmiana w art. 105 (art. 1 pkt 48) jest gwarancją zapewnienia procesu gromadzenia wyszkolonych rezerw osobowych na potrzeby mobilizacyjne i wojenne Sił Zbrojnych. Propozycja ta również znosi czasowe ograniczenia, krzywdzące zainteresowanych żołnierzy rezerwy, do odbywania służby ochotniczej.

Propozycja dodania ust. 1a, 1b i 5 do art. 127 oraz zmiany w art. 131 (art. 1 pkt 53 i 57) ma na celu uszczegółowienie zasad pokrywania należności mieszkaniowych tzw. żołnierzom samotnym. Ustawa nie zawiera dotychczas zarówno przepisów regulujących definicję pojęcia żołnierza samotnego, jak i sposobu uznawania tego statusu, a także nie wskazuje stron, warunków i nazwy umowy cywilnoprawnej uprawniającej do zajmowania lokalu mieszkalnego.

Propozycje zmian w art. 128a i 128b (art. 1 pkt 55 i 56), podobnie jak zmiany w art. 131, mają na celu doprecyzowanie unormowań, jakie budzą wątpliwości interpretacyjne.

Proponowana zmiana art. 128a ma na celu wykluczenie wątpliwości interpretacyjnych w zestawieniu z zapisem, art. 128 ust. 2, który określa członków rodziny pozostających na utrzymaniu żołnierza, podczas gdy przepis art. 128a stanowi podstawę do przejęcia obowiązku świadczeń alimentacyjnych nałożonego na żołnierza przez sąd np. na rzecz byłej żony (tj. bez konieczności uznawania żołnierza za posiadającego na utrzymaniu członków rodziny).

Projektowane przepisy art. 132a, 132b i 132c (art. 1 pkt 59) umożliwią efektywniejsze pozyskiwanie na potrzeby Sił Zbrojnych poborowych o przydatnych dla Sił Zbrojnych kwalifikacjach, głównie z prawem jazdy kat. „C”. Obecnie obowiązujący w wojsku system przygotowania kierowców opiera się przede wszystkim na szkoleniu żołnierzy w wojskowych ośrodkach szkolenia kierowców. W warunkach skracania czasu trwania zasadniczej służby wojskowej system ten staje się mało efektywny i ekonomicznie nieuzasadniony, a przede wszystkim nie zabezpiecza istniejących w tym zakresie potrzeb Sił Zbrojnych. Konsekwencją przyjęcia tych propozycji jest jednocześnie dokonanie zmian w art. 39 ust. 1 pkt 7, ust. 5 i 6 oraz w art. 42 ust. 1 (art. 1 pkt 11 lit. a i lit. d oraz pkt 12 lit. a), polegających na udzieleniu odroczeń poborowym, którzy podpiszą odpowiednie umowy lub zostaną skierowani na stosowne szkolenia (kursy).

W związku z powyższym w resorcie Obrony Narodowej podjęto prace nad wypracowaniem i wdrożeniem nowego modelu pozyskiwania i przygotowania kierowców (głównie kat. „C”) na potrzeby Sił Zbrojnych. Celem zmiany obecnego systemu pozyskiwania i szkolenia kierowców jest skrócenie czasu ich szkolenia w ośrodkach szkolnych, a w konsekwencji wydłużenie efektywnego okresu służby w jednostkach wojskowych. Zrealizowanie powyższego będzie możliwe przez stworzenie poborowym dogodnych warunków uzyskiwania prawa jazdy kategorii „C” przed powołaniem do odbycia zasadniczej służby wojskowej. Założeniem nowego systemu jest to, że koszty związane z uzyskaniem prawa jazdy przez poborowych – wcielonych następnie do czynnej służby wojskowej – ponosiłby resort Obrony Narodowej w zamian za odbycie przez nich służby

wojskowej na stanowisku kierowcy. W świetle obowiązujących uregulowań prawnych nie jest możliwe rekompensowanie poborowym kosztów związanych z uzyskaniem kwalifikacji zawodowych szczególnie przydatnych w wojsku. Przyjęcie proponowanego przepisu stworzy warunki do wypłacania ekwiwalentu z tytułu poniesionych przez poborowego przed powołaniem do zasadniczej służby wojskowej kosztów związanych z uzyskaniem zawodu lub specjalności szczególnie przydatnej w wojsku.

Wyjaśnić należy również, że w związku z propozycją dodania omawianego przepisu nie przewiduje się zwiększenia wydatków budżetowych. Za rozwiązaniem tym przemawia bowiem fakt, że obecnie ponoszone koszty rzeczowo-finansowe, przeznaczone na szkolenie żołnierzy niezawodowych, głównie kierowców, zostaną przerzucone na sfinansowanie tego szkolenia, prowadzonego w trybie indywidualnym przez poborowego. W związku z tym to rozwiązanie zbilansuje obecne koszty, a nawet globalnie może spowodować oszczędności.

Rozszerzenie zakresu przedmiotowej nowelizacji o skreślenie art. 140 ustawy (art. 1 pkt 60), stanowiącego upoważnienie ustawowe do określenia przez Radę Ministrów:

- 1) zadań obrony cywilnej oraz obowiązków i uprawnień organów administracji rządowej oraz innych organów i instytucji państwowych, organów samorządu terytorialnego, przedsiębiorców i innych jednostek organizacyjnych, a także organizacji społecznych,
- 2) zasad zwalczania klęsk żywiołowych, katastrof i zagrożeń środowiska oraz usuwania ich skutków przez obronę cywilną,
- 3) ogólnych zasad tworzenia i przeznaczania formacji obrony cywilnej.

Proponowany do skreślenia przepis przekazuje do uregulowania, w drodze rozporządzenia, zagadnienia należące do materii ustawowej (wkraczające w sferę praw i wolności człowieka i obywatela oraz dotyczące zasad funkcjonowania obrony cywilnej), co powoduje niemożność wydania aktu wykonawczego na jego podstawie.

Ponadto w znacznej części sprawy te zostały już uregulowane w ustawie o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, aktach wykonawczych do tej ustawy oraz w innych ustawach.

Art. 140 jest również zbędny w świetle postanowień Protokołów Dodatkowych (Protokół I) do Konwencji Genewskiej o ochronie ofiar wojny z dnia 12 sierpnia 1949 r., sporządzonych w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r. i ratyfikowanych przez Prezydenta RP w dniu 19 września 1991 r. (Dz. U. z 1992 r. Nr 41, poz. 175), które stosownie do treści art. 91 ust. 1 Konstytucji RP stanowią część krajowego porządku prawnego i są bezpośrednio stosowane.

I tak:

- 1) cele i zadania obrony cywilnej określone są w ww. Protokołach Dodatkowych z 1977 r. do Konwencji Genewskiej oraz w art. 137 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) terenowe organy obrony cywilnej oraz zakres ich działania wskazuje art. 17 ust. 6 - 8 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 września 1993 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania

Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw i gmin oraz zasad i trybu kierowania, a także koordynowania przez nich przygotowań i realizacji przedsięwzięć obrony cywilnej (Dz. U. Nr 91, poz. 420),

- 3) sprawy, o których mowa w art. 140 pkt 2, regulowane są ustawami: o ochronie przeciwpożarowej, o Państwowej Straży Pożarnej oraz o stanie klęski żywiołowej,
- 4) zasady tworzenia i przeznaczania formacji obrony cywilnej za wystarczający uznać należy przepis art. 138 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

Zmiany proponowane w art. 142 ust. 3 pkt 1 i 4, art. 145 ust. 4, art. 162 ust. 7, art. 164 ust. 1, art. 169 ust. 1 pkt 2, 5 i 8, art. 183 ust. 5 pkt 2 i 3 oraz art. 185 ust. 3 (art. 1 pkt 61, pkt 62 lit. c, pkt 63 – 65, 67 i 68) mają charakter porządkowy. Odnoszą się one bowiem do wcześniejszych zmian dokonanych zarówno w przepisach nowelizowanej ustawy, jak i innych dokumentów tej rangi.

Zmiana w art. 175 (art. 1 pkt 66), polegająca na skreśleniu ust. 3 ma na celu zapewnienie uzupełnienia jednostek organizacyjnych przewidzianych do militaryzacji. Obecnie nie jest bowiem możliwe nadanie przydziałów organizacyjno-mobilizacyjnych osobom nie zatrudnionym w tych jednostkach bez ich zgody.

Porządkowy charakter ma również propozycja zmiany w art. 189 ust. 1. Natomiast zmiany w art. 189 ust. 2 - 4 (art. 1 pkt 69) zakładają usprawnienie procesu odbywania służby zastępczej i mają na celu dostosowanie możliwości i społecznej użyteczności tej służby do zmienionych warunków gospodarczych. Dotyczy to także propozycji zmian w art. 198 (art. 1 pkt 75).

Projektowane dodanie działu VIa (art. 1 pkt 76), regulującego problematykę służby w obcym wojsku lub w obcej organizacji wojskowej, jest związane z istniejącą luką prawną w tym zakresie, w szczególności spowodowaną utratą mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 marca 1993 r. w sprawie udzielania zgody na przyjmowanie obowiązków w obcym wojsku lub w obcej organizacji wojskowej (Dz. U. Nr 25, poz. 111).

Propozycje zmian w art. 218, art. 243 ust. 2 i art. 245 (art. 1 pkt 89, 91 i 92) mają charakter redakcyjny i legislacyjny.

W związku ze wznowieniem przygotowań do militaryzacji jednostek organizacyjnych wykonujących zadania szczególnie ważne dla obronności lub bezpieczeństwa państwa zachodzi również konieczność dostosowania niektórych przepisów ustawowych, dotyczących zwłaszcza świadczeń na rzecz obrony, zarówno do potrzeb szkolenia i wyposażania jednostek przewidzianych do militaryzacji, jak i zapewnienia uzupełnienia etatowych potrzeb tych

jednostek w zakresie środków transportowych, maszyn i innych przedmiotów świadczeń. Dotyczy to także innych jednostek wykonujących zadania na rzecz obronności.

Zmiana w art. 200 ust. 3 (art. 1 pkt 77 lit. b) ma na celu umożliwienie planowania i organizowania ćwiczeń w jednostkach przewidzianych do militaryzacji, przeprowadzanych stosownie do dyspozycji art. 176 ust. 4 zmienianej ustawy.

Ze względu na konieczność utrzymania gotowości do działania w razie zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa, jak i sprawnego funkcjonowania w warunkach wojny niezbędne jest ustawowe uprawnienie kierowników jednostek organizacyjnych, stanowiących bazę formowania specjalnie tworzonych jednostek zmilitaryzowanych oraz innych jednostek wykonujących zadania na potrzeby obrony państwa, do wnioskowania odpowiednio: o nałożenie obowiązku wykonania świadczeń osobistych (art. 202 ust. 1 – art. 1 pkt 78), a także wydanie decyzji o przeznaczeniu nieruchomości lub rzeczy ruchomych na cele świadczeń rzeczowych (art. 210 ust. 1 – art. 1 pkt 83 lit. a). Dotychczas przepisy ustawowe nie precyzowały jednostek organizacyjnych wykonujących zadania na potrzeby obrony państwa. Stąd proponuje się w art. 208 ust. 2 (art. 1 pkt 81) określenie tego rodzaju jednostek.

Konsekwencją wprowadzenia powyższych zmian odnoszących się do problematyki militaryzacji jest jednoczesne dokonanie w tym zakresie noweli przepisów w art. 209 ust. 1 pkt 2, art. 211 ust. 1 i art. 212 ust. 2 (art. 1 pkt 82 lit. a oraz pkt 84 i 85).

Proponowane zmiany dotyczące problematyki militaryzacji nie będą generować dodatkowych skutków finansowych, gdyż nie naruszają one dotychczasowych procedur nakładania świadczeń na rzecz obrony. Należy przy tym zaznaczyć, że zwiększenie liczby podmiotów uprawnionych do wnioskowania o nałożenie takich świadczeń nie będzie wpływać na koszty realizacji świadczeń w czasie pokoju, ponieważ zarówno zakres szkolenia, jak i liczba oraz rodzaj przedmiotów świadczeń, są uzależnione od corocznie ustalanych przez Radę Ministrów limitów i kontyngentów. Proponowane zmiany będą natomiast sprzyjać utrzymaniu gotowości obronnej, z uwagi na unormowanie warunków szkolenia stanów osobowych jednostek organizacyjnych systemu obronności państwa.

Zmiana w art. 203 (art. 1 pkt 79) ma na celu ujednoczenie przepisów dotyczących świadczeń osobistych. Przesądza ona o przeznaczaniu już w czasie pokoju osób do wykonywania świadczeń osobistych, w tym planowanych do wykonania w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny. Ponadto adresatem przepisu staną się nie tylko osoby przeznaczane do funkcji kurierów (utrzymuje się w stosunku do nich stan prawny

obowiązujący obecnie), ale i inne osoby wykonujące świadczenia osobiste. Uporządkuje to i zarazem pozwoli na prowadzenie już w okresie pokoju planowego przygotowywania struktur państwa do działań realizowanych w okresie mobilizacji i wojny.

Dodanie art. 207a i 215a (art. 1 pkt 80 i 86) mają na celu doprecyzowanie roli wojewody w zakresie nadzoru i koordynacji wykonywania zadań dotyczących świadczeń osobistych i rzeczowych na rzecz obrony.

Propozycja uszczegółowienia art. 210 ust. 1 oraz dodania do tego artykułu ust. 4 (art. 1 pkt 83), oprócz opisanych wcześniej przyczyn wynikających z problematyki militaryzacji w państwie, ma na celu również zapewnienie przejrzystości stosowanych obecnie zasad w tym zakresie. Wykładnia literalna oraz zrozumiałość przepisów prawnych nabiera coraz większego znaczenia, a w związku z powtarzającymi się wątpliwościami obywateli i organów stosujących prawo w zakresie świadczeń rzeczowych, wprowadza się precyzyjne przepisy o możliwości wydawania w czasie pokoju decyzji administracyjnych o przeznaczeniu do wykonania świadczeń na rzecz obrony, przewidzianych do realizacji zarówno w czasie pokoju, jak i w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

Natomiast zmiana w art. 212 ust. 2 (art. 1 pkt 85) jest konieczna również ze względu na potrzebę dostosowania przepisów do zmian, jakie się dokonały w gospodarce narodowej. W celu właściwego planowania obronnego państwa konieczne jest posiadanie przez terenowe organy administracji wojskowej informacji o stanie nieruchomości i rzeczy ruchomych będących własnością przedsiębiorców.

Propozycje zmian w art. 216 ust. 1 i art. 217 ust. 1 (art. 1 pkt 87 i 88) mają na celu zwiększenie liczby podmiotów uprawnionych do korzystania ze świadczeń rzeczowych. Proponuje się, aby wszystkie jednostki organizacyjne wykonujące zadania na potrzeby obrony państwa w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny miały możliwości do korzystania ze świadczeń.

Dodanie art. 223a (art. 1 pkt 90) w proponowanym brzmieniu jest konieczne ze względu na potrzebę stworzenia podstaw prawnych do prowadzenia ewidencji osób podlegających obowiązkowi świadczeń osobistych i rzeczowych, a w tym rzeczy ruchomych i nieruchomości mogących być przedmiotem tych świadczeń, z uwzględnieniem niezbędnych danych osobowych tych osób, także właścicieli, posiadaczy lub użytkowników rzeczy ruchomych i nieruchomości objętych ewidencją oraz z zachowaniem zasad wynikających z przepisów o ochronie danych osobowych.

Z uwagi na istniejącą systematykę ustawy dodanie nowego przepisu art. 223a wymaga wprowadzenia zarazem odrębnego rozdziału w Dziale VII, ponieważ ewidencja świadczeń jest prowadzona zarówno w okresie pokoju, jak i wojny, natomiast świadczenia osobiste i rzeczowe są uregulowane w odrębnych rozdziałach, w tym oddzielnie za dany okres.

Należy mieć na uwadze, że wśród wielu zadań realizowanych przez wojskowego komendanta uzupełnień na podstawie przepisów ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej istnieje również obowiązek (z mocy przepisu art. 210 ust. 1) wnioskowania do wójtów lub burmistrzów (prezydentów miast) o nałożenie świadczeń rzeczowych na urzędy, instytucje, przedsiębiorców i inne jednostki organizacyjne. Co prawda, art. 212 ust. 2, nakłada na terenowe organy administracji rządowej oraz organy samorządu terytorialnego obowiązek informowania wojskowych komendantów uzupełnień, według posiadanych ewidencji, o stanie nieruchomości i rzeczy ruchomych, jednakże brak jest wyraźnego upoważnienia do prowadzenia tejże ewidencji. Wskazać należy, że art. 212 ust. 2 nie będzie kolidował z propozycją art. 223a ust. 3, a jedynie będzie stanowił jego uszczegółowienie w zakresie świadczeń rzeczowych.

Odnosząc się natomiast do propozycji nowelizacji ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 87), to zmiana jej art. 34 (art. 3) jest związana z brakiem regulacji dotyczącej żołnierzy nadterminowej zasadniczej służby wojskowej oraz jest konsekwencją propozycji zmiany ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (rozszerzenie katalogu żołnierzy służby okresowej o szeregowych rezerwy).

Propozycja skreślenia art. 4 ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie ustawy o uposażeniu żołnierzy (Dz. U. Nr 50, poz. 500 i z 2001 r. Nr 27, poz. 298) – art. 9, który określa maksymalny czas stosowania (do dnia 31 grudnia 2005 r.), przepisu art. 56 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej da możliwość dalszego odbywania służby kandydackiej w oddziałach prewencji Policji. Zlikwidowanie bowiem z dniem 1 stycznia 2006 r. takiej służby, jako służby odbywanej w formacjach uzbrojonych nie wchodzących w skład Sił Zbrojnych, mogłoby spowodować pogorszenie stanu bezpieczeństwa. Skomplikowałoby ono również przygotowania mobilizacyjne Policji na okres zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny, gdyż pozbawiłoby ją dopływu zgromadzonych na przestrzeni lat znaczących ilości przeszkolonych rezerw osobowych, niezbędnych na uzupełnienie etatów wojennych.

Podobny cel, jak w przypadku zmiany w art. 49 oraz dodania art. 223a do ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej normujących problematykę ewidencji wojskowej, przyświeca propozycji zawartej w art. 8 projektu, dotyczącej nowelizacji ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. Nr 98, poz. 602, Nr 123, poz. 779 i Nr 160, poz. 1086, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 133, poz. 872, z 1999 r. Nr 106, poz. 1216, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 43, poz. 483 i Nr 53, poz. 649, z 2001 r. Nr 27, poz. 298, Nr 106, poz. 1149, Nr 110, poz. 1189, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1371, Nr 129, poz. 1444 i Nr 130, poz. 1452 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676 i Nr 113, poz. 984). Zaproponowane zmiany w art. 80c w ust. 1 i w art. 100c w ust. 1 (art. 8 pkt 1 i 3), polegające na uprawnieniu wojskowych komendantów uzupełnień do uzyskiwania informacji zawartych w Centralnej Ewidencji Pojazdów oraz Centralnej Ewidencji Kierowców mają istotne znaczenie w procesie planowania obronnego w terenowych organach administracji wojskowej nie tylko w obszarze dotyczącym bezpośrednio planowania mobilizacyjnego rozwinięcia Sił Zbrojnych, ale także pozostałych elementów systemu obronnego państwa.

Zbiory danych, które wypełnią treść Centralnej Ewidencji Pojazdów, w przypadku ich udostępnienia organom administracji wojskowej, znacząco wpłyną na usprawnienie procesu przeznaczania pojazdów, w ramach świadczeń rzeczowych, pobieranych z gospodarki narodowej na potrzeby mobilizacyjnego rozwinięcia Sił Zbrojnych.

Prawne uregulowanie nieodpłatnego dostępu organów administracji wojskowej do wspomnianej ewidencji, pozwoli w systemie ciągłym monitorować wszelkie zmiany dotyczące zarówno pojazdów, jak i ich posiadaczy, a tym samym umożliwi dokonywanie stosownych uaktualnień w obszarze dotyczącym bezpośrednio planowania mobilizacyjnego rozwinięcia Sił Zbrojnych oraz funkcjonowania pozostałych elementów systemu obronnego państwa.

Wojskowy komendant uzupełnień, jako terenowy organ administracji wojskowej, wykonuje zadania – z mocy ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej – w zakresie administrowania zasobami osobowymi oraz świadczeń osobistych i rzeczowych. Przeznaczanie do obsady wojennej żołnierzy rezerwy do obsługi specjalistycznego sprzętu oraz powoływanie osób do czynnej służby wojskowej (w tym do udziału w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwania ich skutków) wymaga od wojskowego komendanta uzupełnień dysponowania wiarygodnymi i aktualnymi informacjami o uprawnieniach żołnierzy rezerwy oraz poborowych do kierowania pojazdami.

W związku z tym dostęp tego organu do informacji z Centralnej Ewidencji Kierowców dotyczących aktualnych uprawnień kierowców do prowadzenia pojazdów jest w pełni zasadny, gdyż organ powołujący obywateli do czynnej służby wojskowej i innych form spełniania powszechnego obowiązku obrony, powinien mieć pełny w tym przypadku dostęp do informacji o osobach będących kierowcami. Jest to zadanie wojskowego komendanta uzupełnień wprost określone w art. 49 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z którym organ ten prowadzi ewidencję wojskową osób podlegających obowiązkowi służby wojskowej. Dotychczasowe pominięcie więc w tym zakresie wojskowego komendanta uzupełnień jest ograniczeniem możliwości wykonywania jego ustawowych kompetencji.

Dostęp i korzystanie przez wojskowych komendantów uzupełnień z ewidencji kierowców powinno być bezpłatne, co wynika z faktu, że wojskowi komendanci uzupełnień realizują w przedmiotowej sprawie wyłącznie zadania ustawowe, a nie jest to tzw. uzasadniony interes strony, w przypadku którym ponosi się koszty udostępniania omawianych informacji.

Natomiast propozycja dokonania zmian w przepisie art. 88 ust. 6 (art. 8 pkt 2) wynika z podobnych przyczyn, jak w przypadku dodania art. 132a i 132b do ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, a mianowicie z potrzeby Sił Zbrojnych w zakresie uzupełnienia określonych stanowisk służbowych kierowcami. Potrzeby te wynikają z zadań Sił Zbrojnych, ale również własnych możliwości w zakresie przygotowywania kierowców – żołnierzy do kierowania pojazdami Sił Zbrojnych. Podkreślenia wymaga, że ustawodawca dostrzegł tę problematykę, jednak w zakresie możliwości odrębnego potraktowania kierowców wojskowych odniósł się jedynie do kierowców zasadniczej służby wojskowej (art. 88 ust. 6). Problem ten jest jednak znacznie szerszy, ponieważ w sytuacjach szczególnych zagrożeń (kryzysu) w większym stopniu uzupełnienie Sił Zbrojnych stanowiliby żołnierze służby okresowej. Pamiętać należy również, że w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny zasadnicza służba wojskowa i inne formy służby niezawodowej zostałyby z mocy prawa zmienione w czynną służbę wojskową pełnioną w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny. Oznaczałoby to, że w sytuacjach szczególnych zagrożeń, a nawet prowadzenia działań wojennych Siły Zbrojne nie byłyby w stanie wykonać konstytucyjnych zadań obrony Ojczyzny, ponieważ nie byłoby kierowców uprawnionych do prowadzenia pojazdów wojskowych.

Zmiany wskazane w art. 4, 5 i 11 są konsekwencją propozycji zawartej w art. 1 pkt 1 lit. a projektu, polegającej na zmianie nazwy Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej na Siły Powietrzne.

III. Ocena skutków regulacji.

1. Skutki finansowe proponowanych zmian.

Propozycje zawarte w przepisach projektu ustawy nie powinny spowodować zwiększenia wydatków budżetowych.

Zmiana w systemie pozyskiwania i szkolenia poza wojskiem niezbędnych specjalistów dla funkcjonowania jednostek wojskowych nie spowoduje wzrostu wydatków resortu Obrony Narodowej. Finansowanie bowiem szkolenia poza wojskiem na podstawie projektowanych art. 132a i 132b ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej nie oznacza wzrostu wydatków, ponieważ będzie się to odbywać w zależności od potrzeb Sił Zbrojnych, w ramach posiadanych środków budżetowych przewidzianych na szkolenie żołnierzy w czynnej służbie wojskowej w ich początkowym okresie służby, w celu odpowiedniego przygotowania tych żołnierzy do zajmowania stanowisk służbowych. Przeszkolenie wspomnianych poborowych w specjalistycznych ośrodkach szkoleniowych nie tylko zapewni odpowiedni poziom ich wyszkolenia, ale może być również źródłem potencjalnych oszczędności w związku z odstępniem od ich szkolenia w jednostkach wojskowych. Jednocześnie wydłuży się czas wykorzystania tej grupy żołnierzy na stanowiskach służbowych, w czasie odbywania zasadniczej służby wojskowej, co będzie jednocześnie skutkowało zmniejszeniem potrzeb Sił Zbrojnych na tę grupę specjalistów.

2. Wpływ na rynek pracy.

Podkreślenia wymaga, że proponowana nowelizacja nie powinna oddziaływać na rynek pracy w czasie pokoju. Pamiętać bowiem należy o przedmiocie regulacji ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, która obejmuje głównie kwestie dotyczące obowiązku służby wojskowej, obrony cywilnej, militaryzacji, świadczeń na rzecz obrony. Poszczególne propozycje dodania do ustawy nowych przepisów lub zmiany dotychczasowych nie odnoszą się wprost do problematyki zatrudnienia, rynków pracy, bezrobocia, prawa pracy, pracodawców, pracowników, związków zawodowych itd.

Przepisem dotyczącym wprost problematyki pracowniczej jest propozycja dodania w ustawie o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej art. 59a i 109a dotyczących pracowniczych przydziałów mobilizacyjnych. Podkreślenia wymaga jednak, że

rozwiązanie to nie wpływa na rynek pracy, a jedynie rozwiązuje problem świadczenia pracy przez osoby cywilne – w przeważającej części przez pracowników jednostek wojskowych zatrudnionych w nich w okresie pokoju – w sytuacji szczególnej, jaką jest czas mobilizacji i wojny. Wskazać należy, że po ogłoszeniu tych stanów Siły Zbrojne przechodzą na nowe struktury, na nowe etaty wojenne. Oznaczałoby to konieczność rozwiązania stosunku pracy z pracownikiem z przyczyn leżących po stronie pracodawcy i ponownego zatrudnienia go w czasie wojny w nowej jednostce wojskowej (u nowego pracodawcy). Sytuacja zarówno tych pracowników, jak i dowódców jednostek wojskowych (pracodawców) byłaby wybitnie skomplikowana, zwłaszcza w warunkach szczególnego zagrożenia i negatywnie rzutowałaby na jakość wykonywanych zadań przez wojsko oraz sytuację pracowników. Ponadto podkreślenia wymaga, że szereg etatów cywilnych (pracowniczych) w jednostkach wojskowych czasu wojennego nie może być obecnie w czasie pokoju obsadzonych. Trudno jednak sobie wyobrazić sytuację, że dowódcy jednostek wojskowych zamiast realizować zadania obrony i prowadzenia działań bojowych, przystąpią do składania nowych ofert pracy i podpisywania umów o pracę. Zatem przedmiotowa zmiana ma zapewnić realizację potrzeb Sił Zbrojnych i państwa, z jednej strony, a ochronę trwałości stosunku pracy, z drugiej.

3. Wpływ na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

Proponowane przepisy nie powinny oddziaływać negatywnie na segmenty rynku i zakłócać w jakikolwiek sposób mechanizmów konkurencji. Przedmiotu regulacji nie stanowią bowiem kwestie gospodarcze, ekonomiczne, konkurencji, monopolizacji, prywatyzacji itd. Nie zmienia się istoty funkcjonowania gospodarki oraz zadań i roli przedsiębiorców.

Wyjaśnienia wymaga, że jedynie zmiany dotyczące problematyki świadczeń na rzecz obrony i to odnoszące się do jednostek organizacyjnych podlegających militaryzacji mogą w pewnym stopniu dotyczyć dziedziny gospodarki, ponieważ jednostkami tymi mogą być właśnie podmioty gospodarcze, wykonujące szczególnie ważne zadania dla obronności lub bezpieczeństwa państwa.

Podkreślić jednak należy, że militaryzacją obejmuje się te jednostki wyłącznie w razie ogłoszenia mobilizacji lub w czasie wojny, kiedy cała gospodarka państwa wykonuje zadania wojenne, a o konkurencyjności i wolnym rynku w tych warunkach trudno mówić. Uznać raczej należy, że odpowiednio ukompletowane jednostki podlegające militaryzacji przyczynić się mogą jedynie do poprawy funkcjonowania Sił Zbrojnych i całej gospodarki w warunkach wojny, a zatem wpływ proponowanych regulacji w tym aspekcie ocenia się wyłącznie pozytywnie. Pamiętać bowiem należy, że wszelkie świadczenia obronne mogą być nakładane wyłącznie decyzją administracyjną organu gminy, który kieruje się w tych sprawach

obowiązującym prawem, ale też potrzebami państwa i słusznym interesem strony. Zatem nie przewiduje się negatywnych skutków zakładanej regulacji w tej dziedzinie.

4. Wpływ na sytuację i rozwój regionalny.

Nie przewiduje się możliwości oddziaływania projektowanych zmian – w przypadku ich wejścia w życie – na ten segment funkcjonowania państwa. Zarówno obowiązująca ustawa o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, jak i projekt jej nowelizacji, zawierają przepisy o charakterze powszechnym, odnoszącym się do ogółu obywateli, organów administracji publicznej itd.

W związku z tym podział terytorialny kraju, sytuacja i rozwój regionalny nie jest uzależniony od przepisów przedmiotowej ustawy.

5. Ocena skutków prawnych.

Podstawowym założeniem nowelizacji ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, a zarazem celem jej przeprowadzenia jest dostosowanie obowiązujących przepisów w zakresie spełniania przez obywateli powszechnego obowiązku obrony, głównie obowiązku odbywania czynnej służby wojskowej, do zmieniających się uwarunkowań w państwie, zwłaszcza o charakterze normatywno-prawnym. W minionej dekadzie zmieniła się rola prawa w państwie, a konstytucyjny zapis, że Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, nie ma już charakteru deklaratoryjnego, lecz stanowi obowiązującą normę prawną. Należy zdać sobie sprawę również, że przepisy prawa ulegają częstym zmianom, u podłoża których stoi konieczność ich aktualizacji, poprawy lub regulacji dziedzin znajdujących się poza systemem prawnym. Także ustawa o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, normując obszerny i ważny segment funkcjonowania państwa i obowiązków jego obywateli, będzie podlegała takim przeobrażeniom. Akt ten nie stanowi bowiem odizolowanego bytu, ale dopiero wraz z innymi ustawami stanowi o systemie prawa.

Stąd zgłoszenie projektu kolejnej nowelizacji tej ustawy. Pamiętać należy, że ustawa ta posiada swoją wewnętrzną, spójną logicznie i legislacyjnie systematykę. Zatem nie zmienia się w projekcie ustawy jej systematyki, a jedynie dokonuje się zmiany poszczególnych przepisów lub dodaje nowe rozwiązania, wpisując je przy tym niejako w myśl przewodnią ustawy i zachowując jej wewnętrzną spójność.

Podkreślenia wymaga, że nowelizacja ustawy nie narusza wewnętrznej spójności systemu prawa obowiązującego w Polsce, nie zawiera bowiem norm, które byłyby sprzeczne

z normami innych ustaw, bądź zmieniały ich wykładnię i powodowały konieczność dokonywania nowych interpretacji.

Przyjęcie projektu nowelizacji powinno spowodować następujące skutki prawne:

- 1) ujednoczenie stosowanego nazewnictwa organów, podmiotów prawa lub stanów faktycznych, zarówno w samej ustawie, jak i dostosowanie go do przepisów ustaw szczególnych, dotyczących danej problematyki. Powyższe dotyczy też zmian niektórych przepisów odsyłających do przepisów odrębnych ustaw, w zakresie wskazania ich aktualnej nazwy (tytułu),
- 2) ułatwienie organom administracji publicznej, w tym terenowym organom administracji wojskowej, stosowania prawa. Podkreślenia wymaga, że szereg przepisów (np. dotyczących przeznaczenia w okresie pokoju do świadczeń na rzecz obrony, wykonywanych w razie ogłoszenia mobilizacji lub w czasie wojny, przenoszenia do rezerwy, pokrywania należności mieszkaniowych żołnierzom samotnym odbywającym zasadniczą służbę wojskową) powodowało trudności interpretacyjne i rozbieżność w ich stosowaniu przez organy administracji. Powyższe dotyczy również obywateli, ponieważ przejrzystość i zrozumiałość przepisów prawa powinna im ułatwiać wykonywanie obowiązków oraz realizację uprawnień. Intencją autorów projektu było bowiem stworzenie takich przepisów, do stosowania i przestrzegania których, podstawowe znaczenie miałyby wykładnia językowa,
- 3) uproszczenie stosowanych procedur administracyjnych, np. udzielanie odroczeń. Uznano bowiem, że korzystniej i prościej dla obywatela (poborowego) oraz organu udzielającego odroczenia zasadniczej służby wojskowej – w przypadku pozytywnego załatwienia sprawy i jeżeli przepis prawa nie przewiduje uznaniowości w jej załatwieniu – będzie zastąpienie konieczności wydania decyzji administracyjnej zwykłą czynnością materialno-techniczną, ewidencjonowaną w karcie ewidencyjnej poborowego oraz w jego książeczce wojskowej,
- 4) dostosowanie upoważnień ustawowych do wymogów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez dodanie do nich tzw. wytycznych do wydania aktów wykonawczych,
- 5) pogłębianie u obywateli zaufania do prawa – dotyczy to przede wszystkim zmian w przepisach o pokrywaniu należności mieszkaniowych na podstawie cywilnoprawnej umowy zajęcia lokalu mieszkalnego tzw. żołnierzom samotnym odbywającym zasadniczą służbę wojskową. Zdefiniowanie pojęcia żołnierza samotnego oraz określenie sposobu postępowania w tej sprawie ułatwi osobom uprawnionym korzystanie ze swoich praw,
- 6) uregulowanie obszarów, które znajdują się obecnie poza systemem prawa albo są unormowane w sposób szczątkowy (np. przydziały mobilizacyjne, pracownicze przydziały mobilizacyjne, charakter prawny karty mobilizacyjnej, umowy zawierane z poborowymi o nabycie kwalifikacji zawodowych przed powołaniem do wojska, pragmatyka żołnierzy niezawodowych, ewidencja świadczeń),
- 7) zwiększenie uprawnień obywateli w zakresie spełniania obowiązku obrony – dotyczy to przede wszystkim próby dodania przepisów stanowiących o sposobie odbywania przez żołnierzy służby niezawodowej oraz możliwości dokonania ich zwolnienia ze służby przed terminem w uzasadnionych indywidualnych przypadkach,
- 8) poprawa funkcjonowania administracji wojskowej i przekazanie do publicznej informacji w akcie prawa powszechnie obowiązującego zarówno ich zadań, jak i struktury. Propozycja ta wychodzi zarazem naprzeciw wymogom przepisów o dostępie obywateli do informacji publicznej,

9) dostosowanie rozwiązań krajowych do wymogów Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego.

Sprostanie wymogom – wynikającym z przynależności Polski do Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego – dotyczy również dokonania zmiany w zakresie odbywania służby okresowej (wszystkie korpusy żołnierzy rezerwy będą jej podlegać, także szeregowi) – co zarazem zwiększy powszechność odbywania służby wojskowej w tej formie w warunkach szczególnych zagrożeń i bez potrzeby ogłaszania mobilizacji. Zmiana ta ma istotne znaczenie zwłaszcza na tle ostatnich wydarzeń międzynarodowych, spowodowanych działaniami terrorystycznymi.

Ponadto projektowane zmiany mają na celu efektywniejsze pozyskiwanie w celu uzupełniania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poborowych o przydatnych dla nich kwalifikacjach, głównie z prawem jazdy kategorii „C”. Zrealizowanie tego celu będzie możliwe między innymi przez stworzenie prawnych możliwości zawierania na zasadzie dobrowolności umowy między wojskowym komendantem uzupełnień a poborowym, w której poborowy zobowiąże się uzyskać przed powołaniem go do odbycia zasadniczej służby wojskowej określone kwalifikacje, natomiast poniesione przez niego koszty z tego tytułu zostaną zrefundowane z budżetu Ministerstwa Obrony Narodowej po odbyciu służby na określonym stanowisku (np. kierowcy).

Reasumując, podkreślenia wymaga, że projektowana nowelizacja nie spowoduje negatywnych skutków prawnych, a jej celem jest dostosowanie do innych aktów prawnych, potrzeb państwa i Sił Zbrojnych w zakresie obronności, istniejących zagrożeń, a także ułatwienie obywatelom poruszania się w przepisach prawa, a organom administracji publicznej stosowania przepisów w praktyce. Szczegółowy opis zmian i zarazem ocenę skutków prawnych, których dotyczą konkretne przepisy zawarto w szczegółowym uzasadnieniu do projektu nowelizacji.

6. Zakres konsultacji społecznych.

Obszar regulacji projektowanej ustawy obejmuje problematykę obronności, a w szczególności odbywania służby wojskowej. Problematyka ta dotyczy zatem przede wszystkim resortu Obrony Narodowej.

Z powyższych względów zakres konsultacji został ograniczony do komórek organizacyjnych Ministerstwa Obrony Narodowej. Rozszerzenie tych konsultacji nastąpi dopiero w trakcie uzgodnień międzyresortowych. Nie znaczy to jednak, że przy opracowywaniu projektu nie uwzględniono sugestii, wniosków i propozycji innych organów,

w tym organów gmin, oraz obywateli, przedsiębiorców i pracodawców, którzy w sprawach obowiązku obrony i służby wojskowej nader często występują bezpośrednio do Ministra Obrony Narodowej lub Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, a także poszczególnych komórek organizacyjnych Ministerstwa Obrony Narodowej. Należy wspomnieć, że te wystąpienia są również jedną z przyczyn podjęcia prac nad dokonaniem zmian w ustawie.

Podkreślenia wymaga, że przed opracowaniem projektu zwrócono się do komórek organizacyjnych Sztabu Generalnego Wojska Polskiego (najbardziej zorientowanych w przedmiotowej problematyce) o analizę przepisów ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej i przedstawienie propozycji do projektu jej noweli.

Na tej podstawie opracowany został projekt nowelizacji przedmiotowej ustawy, skierowany następnie do uzgodnień w Sztabie Generalnym Wojska Polskiego. Projekt ten uzgodniono również z przedstawicielami Centralnej Wojskowej Komisji Lekarskiej oraz przedstawicielami komórki organizacyjnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji odpowiedzialnej za problematykę poboru.

Następnie projekt został skierowany do uzgodnień wewnątrz urzędu Ministerstwa Obrony Narodowej (poza Sztab Generalny Wojska Polskiego), a w wyniku zgłoszonych uwag i propozycji w ramach tych konsultacji zorganizowano konferencję uzgodnieniową poświęconą nowelizowanej ustawie.

Istotny jest również fakt, że treść przepisów dotyczących problematyki pracowniczych przydziałów mobilizacyjnych oraz świadczenia pracy w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny została omówiona i uzgodniona z Przewodniczącym Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Pracowników Wojska, który podzielił zasadność oraz kierunek tej zmiany i zgodził się z propozycją rozwiązań prawnych przedmiotowej dziedziny.

SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU
W MINISTERSTWIE SPRAW ZAGRANICZNYCH

Prof. dr hab. Danuta Hübner
Sekr. Min. DH/3455 /2002/DPE-ot

Warszawa, 3¹⁰. 2002 r.

Pan
Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia o zgodności projektu ustawy o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zmianie niektórych innych ustaw, z prawem Unii Europejskiej wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (DZ. U. Nr 106 poz. 49), przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Minister Danutę Hübner, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

W związku z przedłożonym projektem ustawy (pismo nr RM-10-236-02), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Jerzy Szmajdziński
Minister Obrony Narodowej

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Skierowano do druku 4 grudnia 2002 r.

Cena 4,17 zł + 22% VAT

